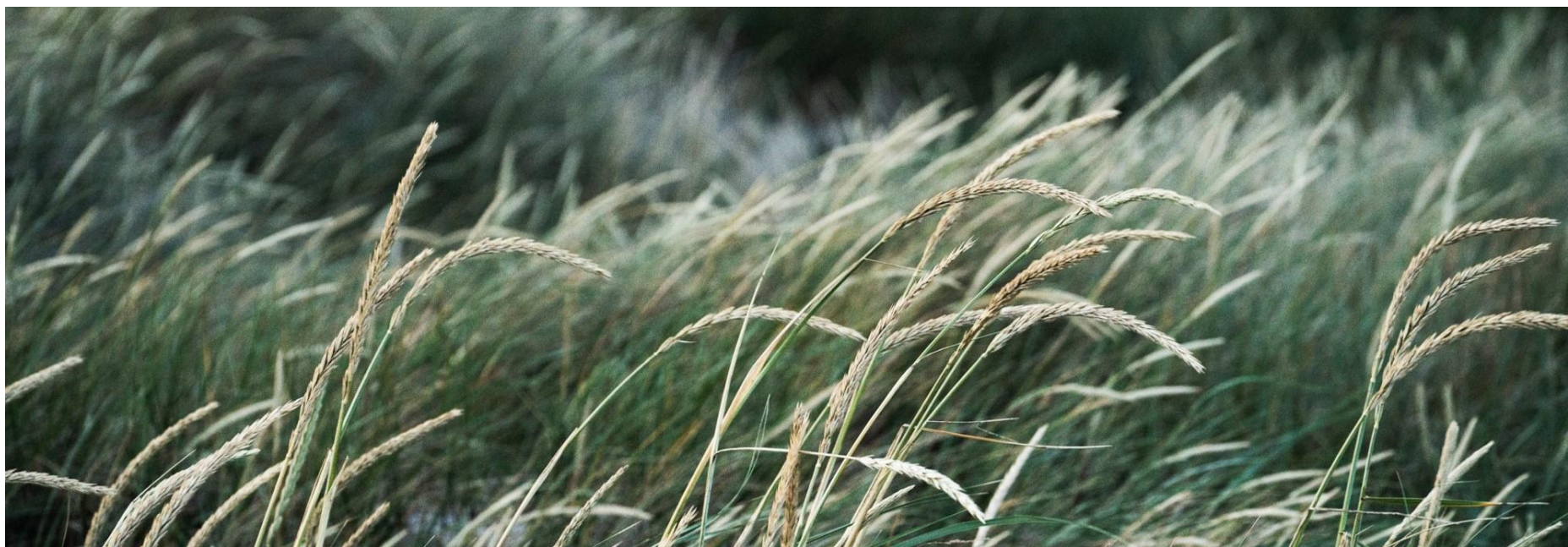

Svensk Vindenergi – Sammanställning av praxis rörande BAT-mode

25 mars 2025

1. Inledning

Denna sammanställning avser domar från mark- och miljödomstolarna ("MMD") och Mark- och miljööverdomstolen ("MÖD"), beslut från miljöprövningsdelegationer vid samtliga länsstyrelser ("MPD") samt regeringsbeslut där frågan om driftreglering av vindkraftverk till skydd för fladdermöss, s.k. "BAT-mode", aktualiserats.

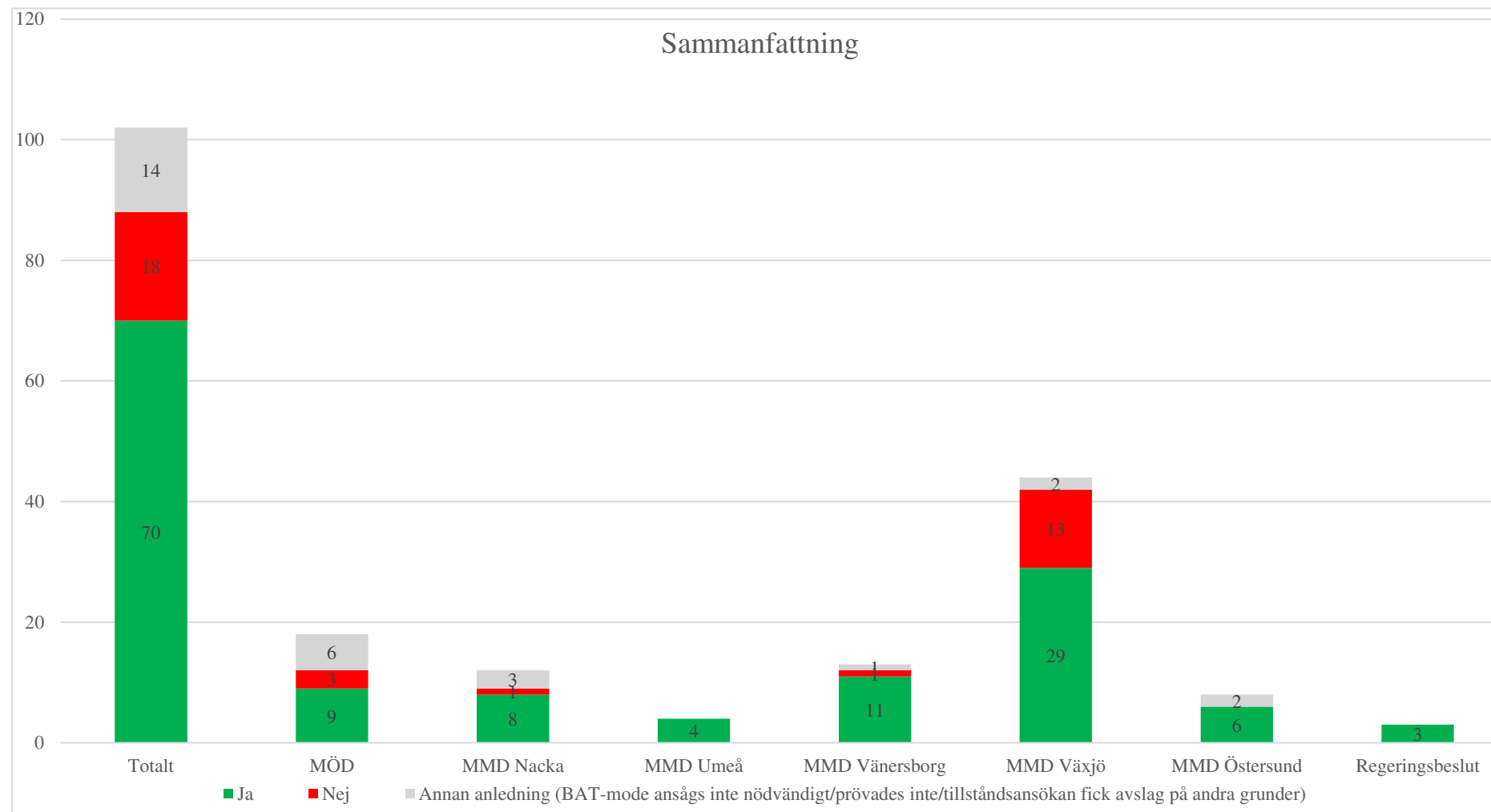
Sammanställningen har i första hand baserats på en sökning av avgöranden där minst ett av sökorden "driftreglering", "driftsreglering", "stoppreglering" eller "BAT-mode" förekommer. Sökningen har begränsats till domar meddelade från den 1 januari 2015 till och med den 19 februari 2025 och resulterade i 121 träffar vid en sökning i databasen JP Miljönet. Bland de domar som uppfyllt sökkriterierna har sedan ett antal sållats bort, t.ex. då frågan om BAT-mode inte prövats mer ingående i den aktuella instansen. En bredare sökning har även gjorts på sökorden "vindkraft*" tillsammans med "fladderm*" för att samla upp eventuella avslagsbeslut som kan ha missats vid första sökningen, men inte resulterat i ytterligare relevanta träffar.

Av de 121 avgöranden som vi har gått igenom förekommer 15 fall där tillståndsansökan har avslagits, alternativt förbud mot verksamhet har meddelats, med hänvisning till att BAT-mode inte utgjort en tillräcklig skyddsåtgärd. I dessa fall har det många gånger varit fråga om förekomst av särskilt hotade arter eller en mycket hög aktivitet av fladdermöss i direkt närhet till vindkraftverken.

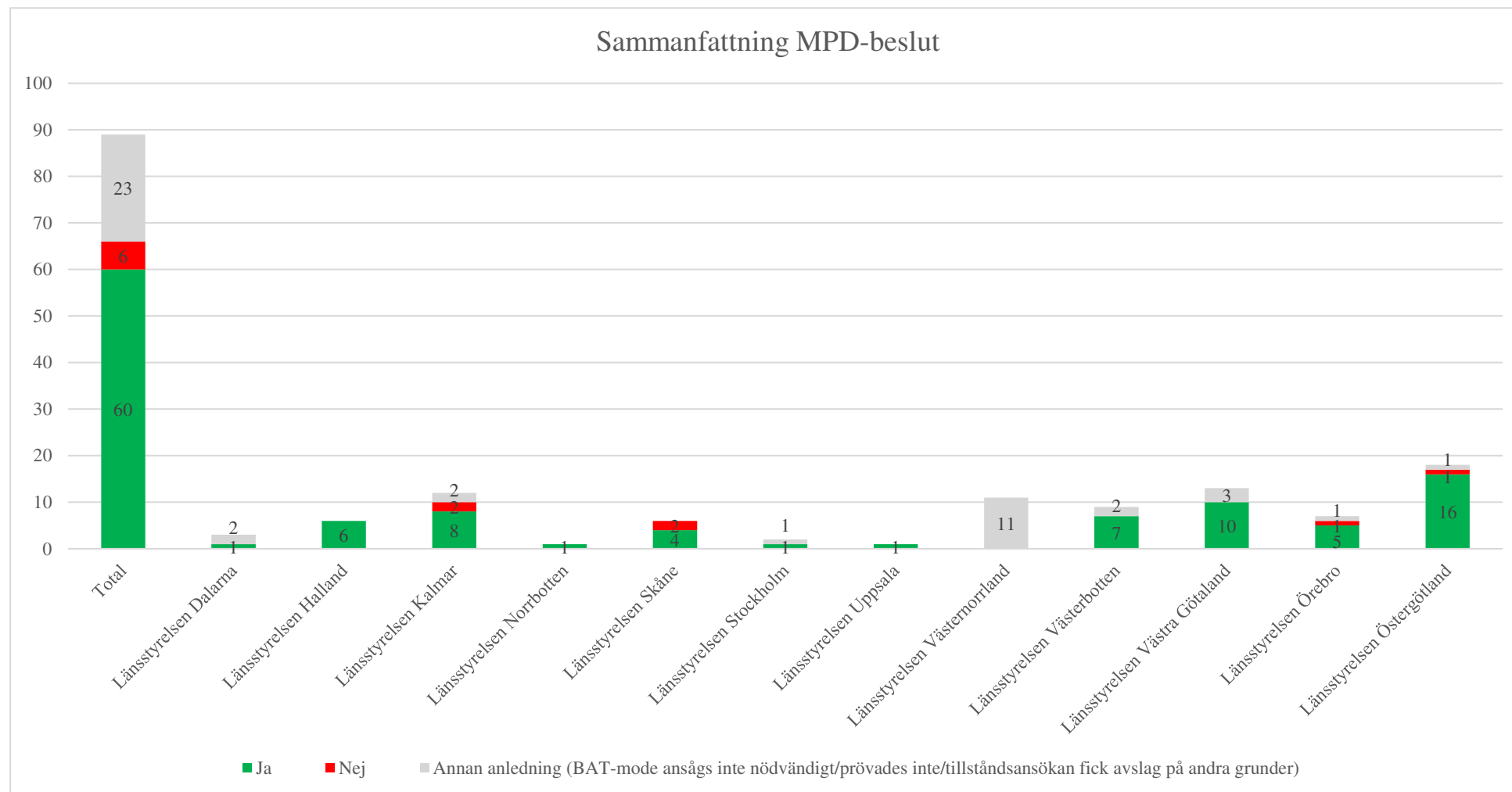
I några fall har det inte varit möjligt att bedöma om BAT-mode ansetts vara en tillräcklig skyddsåtgärd. Detta kan bero på att domstolen inte prövat frågan om BAT-mode, att BAT-mode inte ansågs vara en nödvändig skyddsåtgärd, att domstolen ansåg att försiktighetsåtgärder bör vidtas utan att specificera dessa närmare, att tillståndsansökan avslogs av andra skäl, eller att målet återförvisades till en lägre instans.

Utöver sökningen av domar i rättsdatabasen har beslut begärts ut från respektive MPD. Dessa har i första hand ombetts att lämna ut samtliga beslut fattade av respektive MPD från den 1 januari 2020 till och med den 17 februari 2025 vilka innefattar minst ett av sökorden "driftreglering", "driftsreglering", "stoppreglering" eller "BAT-mode". I de fall MPD:erna inte haft möjlighet att göra en sådan avgränsning så har samtliga beslut avseende vindkraft begärts ut, varpå en egen genomsökning efter sökorden gjorts.

Figuren visar antalet avgöranden där BAT-mode ansetts vara en tillräcklig skyddsåtgärd (grön färg), inte ansetts vara en tillräcklig skyddsåtgärd (röd färg) respektive avgöranden där frågan inte varit möjlig att bedöma. En dom som överklagats till MÖD är även inkluderad i respektive MMD-stapel, trots att den domen då inte vunnit laga kraft. Fokus ligger på resonemangen i domskälen i respektive instans, snarare än den slutliga formuleringen av villkoren som vunnit laga kraft. Även beslut som återförvisats räknas två gånger.

Figuren visar utfallen av samtliga beslut fattade av varje MPD i tabellen nedan. Den täcker antalet avgöranden där BAT-mode ansetts vara en tillräcklig skyddsåtgärd (grön färg), inte ansetts vara en tillräcklig skyddsåtgärd (röd färg) respektive avgöranden där frågan inte varit möjlig att bedöma.

2. Sammanställning

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MÖD 2014-08-27, M 9473-13 MMD Vänersborg TR 2013-10-02, M 2428-13 MPD Länsstyrelsen Hallands län 2013-05-21, dnr. 551-4360-12	Ljungby & Halmstad kommun	- Tillståndet omfattar uppförande och drift av högst elva vindkraftverk med en totalhöjd av högst 150 meter per verk. - MPD anser att det är skäligt att kräva en undersökning av vindkraftverkens påverkan på fladdermöss efter det att vindkraftverken tagits i drift. Undersökningen bör göras för att verifiera de slutsatser om påverkan på fladdermöss som anges i ansökan. - MPD anser att det är skäligt att som skyddsåtgärd föreskriva stoppreglering. - MMD instämmer i MPD:s angivna skäl med tillägg av följande. Negativ påverkan på fladdermöss ska minimeras. Ett flertal fladdermusarter har registrerats i inventeringsområdet, varav det är ostridigt att i vart fall fyra arter, som är s.k. högriskarter, riskerar att ta skada av vindkraftverk. Av utredningen i målet framgår att två av dessa sistnämnda tillhör Sveriges vanligaste arter. Vidare är en registrerad fladdermusart rödlistad. Eftersom det är svårt att på förhand förutse vilken effekt som vindkraftverken får på detta djurliv är det befogat att uppföljande kontroll åläggs verksamhetsutövaren för att kunna konstatera att föreskrivna villkor är tillräckliga/behövliga. Villkor 8 (uppföljande kontroll) i kombination med villkor 6 (driftreglering) möjliggör att tillstånd kan medges för givna vindkraftverk. Villkoren är således i linje med proportionalitetsprincipen i avvägning mellan att medge tillstånd för högst tio vindkraftverk jämfört med att inskränka meddelat tillstånd. - MÖD gör ingen annan bedömning avseende villkor 6 (driftreglering) än vad underinstanserna gjort. MÖD upphäver dock villkor 8 rörande uppföljande kontroll	Ja	<i>Villkor 6:</i> Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		av vindkraftsparkens påverkan på flyttfåglar, häckande fåglar och fladdermöss eftersom frågan om stoppreglering regleras slutligt i villkor 6. Därmed saknas skäl att förordna om en uppföljande kontroll.		
MMD Växjö TR 2015-01-07, M 2501-14 MPD Länsstyrelsen Kalmar län 2014-05-08, dnr. 551-3127-13	Vimmerby kommun, Kalmar län	- MPD beslutade att meddela Bolaget tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till att anlägga och driva två vindkraftverk med totalhöjd på vardera max 185 m på två fastigheter. - Under genomförd inventering påträffades sju arter av fladdermöss, däribland en rödlistad art. Vidare utgör tre av arterna s.k. högriskarter. - MPD bedömer att fyndplatsernas avstånd till verken och avsaknaden av lämpliga habitat i verkens närhet gör att direkt hinder mot etableringen saknas. - MPD bedömer vidare att förekomsten av högriskarter i området och den generellt höga aktiviteten innebär att det är lämpligt och rimligt att villkora om stoppreglering för att minska dödligheten. - Enligt MPD är den angivna tiden i villkoret den tid då insekter ofta ansamlas vid uppstickande föremål och höjder. Måttet om medelvind över 10 min medför att helt tillfälliga vindbyar inte påverkar start respektive stopp. - Villkoret meddelas delvis med stöd av försiktighetsprincipen. Sökanden kan ansöka om villkorsändring om denne kan visa att förekomsten av fladdermöss är låg även under perioder då stoppreglering gäller. - MPD:s beslut överklagades till MMD som delade MPD:s bedömning, varvid villkoret stod fast.	Ja	Under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september, från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång, när det under en varaktighet om minst 10 minuter blåser mindre än 5 m/s vid verkets nav, ska vindkraftverkens rotor stå stilla. Rotorn får därefter tillåtas röra sig först efter det att medelvindstyrkan under 10 minuter överstigit 5 m/s.
MMD Vänersborg TR 2015-07-21, M 225-14	Halmstads kommun	Tillståndet avser uppförande och drift av högst 25 vindkraftverk. Verkens totalhöjd får uppgå till högst 185 meter om ett anpassat system för hinderbelysningen	Ja	Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MPD Länsstyrelsen Hallands län 2013-12-18, dnr. 551-2473-12		används, annars får totalhöjden endast uppgå till högst 150 meter. • Även om inventeringen inte visat på några större risker i förhållande till fladdermöss så ansåg MPD, bl.a. med hänsyn till den avsaknad av kunskap som finns rörande risken för påverkan, att det var skäligt att som skyddsåtgärd föreskriva ett villkor om driftreglering. • MPD:s beslut överklagades till MMD med hänvisning till bl.a. att de föreskrivna villkoren är för långtgående. • MMD avslår bolagets överklagande i de delar som avser villkor rörande BAT-mode. MMD delar MPD:s bedömning att kunskapsläget i fråga om fladdermöss är dåligt och att risk för skada på fladdermöss som dras till vindkraftverken för att söka föda föreligger. Eftersom fladdermöss kan vara aktiva även vid lägre temperaturer godtar inte domstolen sökandens förslag om att det i villkor ska specificeras att driftreglering ska tillämpas vid vissa temperaturförhållanden.		perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september.
MMD Växjö TR 2015-09-29, M 1585-15 MPD Länsstyrelsen Kalmar län 2015-03-05, dnr. 551-5604-12	Västerviks kommun	• MPD meddelade sökanden tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken att anlägga och driva vindkraftsanläggning bestående av maximalt 9 vindkraftverk med en totalhöjd på vardera maximalt 240 meter på fem olika fastigheter. • Av fågel- och fladdermusinventering har speciellt fladdermusarten barbastell utretts. Mot bakgrund av inspelningar som gjorts av läten från barbastell bedömde MPD att det inte var troligt att projektområdet hyste någon koloniplats utan endast nyttjas tillfälligt som födosöksområde av arten. • Närliggande gårdsmiljöer hyser även andra skyddsvärda arter som påträffats t.ex. nordisk fladdermus, dvärgfladdermus och stor fladdermus. • Mot bakgrund av inventeringarna bedömdes att villkor om stoppreglering behövs, då det inte är uteslutet att	Ja	Under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september, från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång, när medelvindstyrkan under 10 minuter är mindre än 5 m/s vid verkets nav, ska vindkraftsverkens rotor stå stilla. Rotorn får därefter tillåtas röra sig först efter att medelvindstyrkan under 10 minuter överstigit 5 m/s

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		fladdermöss födosöker över stora områden och därför kan röra sig i större delar av etableringsytorna. - Tidsperioden för driftsbegränsningen bedöms vara den tid då insekter ofta samlas vid uppstickande föremål och höjder vilket medför att fladdermöss då söker sig dit i jakt på föda. - MMD ansåg att den genomförda fågelinventeringen inte i tillräcklig utsträckning kunde anses ha utrett vilka konsekvenser projektet får för just fåglar varför utredningen behöver kompletteras. Målet återförvisades till MPD för fortsatt handläggning. (Se nedan)		
MÖD 2019-12-16, M 1845-19 MMD Växjö TR 2019-01-28, M 3728-18 MPD Länsstyrelsen Kalmar län 2018-06-19, dnr. 551-66-21-15	Västerviks kommun	- MPD meddelade tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken att anlägga och driva vindkraftsanläggning bestående av maximalt 8 vindkraftverk med en totalhöjd på vardera maximalt 200 meter. - Fladdermusinventeringarna som utförts av sökanden bedömdes vara tillräckligt omfattande för att kunna bedöma verksamhetens påverkan på skyddade arter. Vid inventeringen påträffades bl.a. fladdermusarten barbastell varför stoppreglering (s.k. bat mode) föreslogs som en lämplig skyddsåtgärd. - En kompletterande utredning gjordes under 2014 utan observationer av barbastell. Mot bakgrund av det låga antalet inspelningar samt typen av inspelade läten från barbastell bedöms det inte troligt att projektområdet hyser någon koloniplats utan endast tillfälligtvis nyttjas som födosöksområde. - Närliggande gårdsmiljöer hyser andra skyddsvärda fladdermusarter som vid inventeringar också har påträffats inom projekteringsområdet. Det gäller främst arterna nordisk fladdermus, dvärgfladdermus och stor fladdermus. Det är inte uteslutet att fladdermössen rör sig i större delar av etableringsområdet varför det var motiverat att tillämpa BAT-mode som en skyddsåtgärd.	Ja	<i>Villkor meddelat av MPD:</i> Under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september, från solnedgång till soluppgång, när medelvindstyrkan under 10 minuter är mindre än 6 m/s vid verkets nav, samt temperaturen överstiger 14 grader, ska vindkraftverkens rotor stå stilla. Rotorn får därefter tillåtas röra sig först efter att medelvindstyrkan under 10 minuter överstigit 6 m/s.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		- MPD:s beslut överklagades av flera parter till MMD som avslog överklagandena. - MMD:s dom överklagades i sin tur till MÖD. Med ändring av MMD:s dom ändrar MÖD MPD:s beslut endast på så sätt att kartan över etableringsytan ska ha den utformning som framgår av en bilaga samt att villkor 2 (om vindkraftverkens placering) och 5 (till skydd för tjäder) ändrar lydelse.		
MMD Växjö TR 2015-11-12, M 1909-15 Länsstyrelsen Jönköpings län 2015-03-30, dnr. 505-40-2015	Tranås kommun	- Bygg- och miljönämnden i Tranås kommun meddelade beslut (genom delegation) om försiktighetsåtgärder avseende vindkraftsverksamhet. - Beslutet har fattats i syfte att skona fladdermöss. Bolaget har låtit inventera fladdermöss kring de blivande verken. Inventeringen tyder på en måttlig täthet av fladdermöss i området. Däribland har arten barbastell noterats, vilken utgör en högriskart i förhållande till vindkraftverk. Arten är upptagen i art- och habitatdirektivets bilaga 2 samt har en särskild skyddsstatus i artskyddsförordningen. Det ansågs därför motiverat att driftsbegräsning skulle gälla för alla fyra vindkraftverk. - Bolaget överklagade beslutet till länsstyrelsen och yrkade i första hand att beslutet ska upphävas och i andra hand att det, i stället för en driftsinskränkning, föreläggs om ett kontrollprogram utan initial stoppreglering. I tredje hand yrkade bolaget att det parallellt med ett kontrollprogram beslutas om stoppreglering för ett av vindkraftverken. Bolaget yrkade därutöver att driftinskränkningarna skulle ändras så att de gäller perioden 15 juli t.o.m. 15 september samt vid vindhastigheter lägre än 5 meter per sekund och temperaturer över 15°C. I fjärde hand yrkade bolaget att driftinskränkningarna skulle gälla för alla vindkraftverk men med nämnd förändring av villkoret.	Ja	Vindkraftverken ska stoppas till stillastående när medelvindhastigheten under tio minuter är lägre än sex meter per sekund vid verkens nav och lufttemperaturen är över 10°C. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		- Länsstyrelsen påpekar att det är svårt att förutsäga hur barbastellen kommer att bete sig vid vindkraftverk, så man bör enligt försiktighetsprincipen ha en restriktiv syn vid etablering av vindkraftverk där arten förekommer regelbundet. Länsstyrelsen ansåg att den beslutade driftbegränsningen var i överensstämmelse med praxis och fastställde därför försiktighetsmått. - MMD ansåg att den föreskrivna försiktighetsåtgärden var motiverad och inte för ingripande med hänsyn till försiktighetsprincipen och mot bakgrund av fladdermusartens barbastells skyddsstatus. - MMD påtalar vidare att det rör sig om ett anmälningsärende och att tillsynsmyndigheten därmed har möjlighet att ändra skyddsåtgärderna om de skulle visa sig inte nödvändiga för att artskyddet ska efterlevas. Även bolaget har möjlighet att genom löpande kontroll och återkommande inventeringar styrka sin sak och att senare inkomma med begäran om ändring eller upphävande av föreläggandet. MMD finner således inte skäl att ändra länsstyrelsens beslut.		
MMD Växjö TR, 2015-11-12, M 1459-15 Länsstyrelsen Jönköpings län 2015-03-03, dnr. 505-942-2015		- Målet avser ett överklagande av samma beslut som enligt ovan (MMD 2015-11-12, M 1909-15), och avser frågan om nämnden haft fog för sitt tillsynsbeslut att inte meddela förbud för vindkraftsverksamheten. - MMD instämmer i länsstyrelsens bedömning att nämnden haft fog för sitt beslut att inte förbjuda verksamheten. - Därutöver hänvisar domstolen till MMD:s domskäl i MMD 2015-11-12, M 1909-15 (se ovan).		
MMD Växjö TR 2015-11-16, M 59-15 MPD Länsstyrelsen Östergötland 2014-12-10, dnr. 551-5654-13	Aneby kommun och Jönköpings län	MPD meddelar tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till gruppstation för vindkraft på fastigheterna. Tillståndet omfattar uppförande och drift av högst 12 vindkraftverk med en totalhöjd om högst 205 meter. Om totalhöjden inte överstiger 179 meter omfattar	Ja	Villkor meddelat av MPD: För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverken stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		tillståndet uppförande och drift av högst 13 vindkraftverk. - Vid utförda fladdermusinventeringar påträffades tio fladdermusarter, vilket är relativt artrikt. Sex av dessa tillhör högriskarter som riskerar att drabbas hårdast av kollisioner med vindkraftverk. En av dessa arter är även rödlistad med status starkt hotad. Till skillnad från fåglar finns det för fladdermöss enligt Naturvårdsverkets rapport möjlighet att i viss mån i efterhand justera risken att fladdermöss skadas av uppförda vindkraftverk, genom tillfällig avstängning av vindkraftverk under de tider då riskerna för kollisioner är som störst. MPD bedömer med hänsyn till förekomsten av flera högriskarter inom och i närheten av området att det finns skäl att begränsa driften av verken nattetid under sommaren för att minska risken för skada på fladdermöss. Detta ligger i linje med det villkor om stoppreglering som MÖD fastställde i M 9473-13 (se ovan). - MMD bifaller de enskildas överklagande endast på så sätt att bullervillkoret får en ändrad lydelse. I övrigt avslår MMD överklagandena. - MMD ansåg att de villkor som MPD utformat är i enlighet med praxis och föranleder därför inte någon annan bedömning.		verkens nav. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september.
MMD Nacka TR 2015-12-11, M 1455-15 MPD Länsstyrelsen Örebro 2015-02-18, dnr. 551-1178-2014	Karlstads kommun, Värmlands län	- Fladdermusinventering gjordes 2013, där flertalet arter påträffades. - Det viltvatten som finns i anslutning till vindkraftverk 3, som sökanden själv uppfört, bidrar troligen till att attrahera fladdermöss då vattnet bidrar till insektsproduktion. Sökanden åtog sig därför att lägga igen viltvattnet då det rimligen borde medföra att fladdermöss minskar radikalt. - MPD hänvisade till tidigare praxis där det fastslagits att artskyddsförordningen är att se som en precisering av	MMD prövade inte frågan om BAT-mode. Domstolen kom fram till att försiktighetsåtgärder ska vidtas, men preciserade inte detta närmare utan återförvisade målet till MPD (se nedan).	<i>Se villkor meddelat senare i processen i återförvisat mål nedan.</i>

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		vad som kan följa de allmänna hänsynsreglerna och därigenom att bedöma om det finns en beaktansvärd risk för att fridlysta arter skadas av verksamheten. • Av praxis har också fastställts att vindkraftverk inte är att anse som en verksamhet som är tänkt att avsiktligt skada eller döda. • MPD påpekade att Galtryggen har visat sig vara atrik när det gäller fladdermöss och att det viltvatten som sökanden själv anlagt, troligtvis var en bidragande orsak till atrikedomen. MPD instämde med Länsstyrelsen om att igenläggning av viltvattnet inte var någon acceptabel åtgärd för att minska attraktionen av fladdermöss till området. MPD bedömde dock att försiktighetsåtgärder var möjliga att vidta för att minska påverkan på fladdermössen, t ex. BAT-mode. • MPD bedömde slutligen att sökanden inte visat att den valda platsen uppfyllde kravet på lämplig lokalisering (2 kap. 6 § miljöbalken), varför tillstånd inte meddelades. Det kan noteras att bedömningen främst tycks bero på påverkan på tjädertuppar, och inte på fladdermöss. • MMD ansåg, till skillnad från MPD, att kravet på lämplig lokalisering var uppfyllt. • Avseende fladdermöss delade domstolen MPD:s bedömning om att förekomsten av fladdermöss inte utgör hinder för tillåtligheten förutsatt att försiktighetsåtgärder vidtas. I MMD:s domskäl förs dock inget vidare resonemang kring vilka försiktighetsåtgärder som kan aktualiseras. I aktuellt fall betonar MPD att försiktighetsåtgärder som BAT-mode är möjliga att vidta för att minska påverkan på fladdermössen. • MMD fann att vindkraftsetableringen var tillåtlig och därmed återförvisades målet till MPD för meddelande av tillstånd samt fastställande av villkor och bestämmelser.		

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MMD Nacka TR 2017-03-31, M 4131-16 MPD Länsstyrelsen Örebro 2016-06-01, dnr. 551-1543-2016	Karlstads kommun, Värmlands län	- MPD bedömer att försiktighetsåtgärder i form av BAT-mode är möjligt att vidta för att minska påverkan. MÖD har i dom den 27 juli 2014 (M 9473-13) beslutat att det inte finns skäl att förordna om en uppföljande kontroll av påverkan från vindkraftverk på fladdermöss om BAT-mode används. MPD bedömer därmed att om BAT-mode införs finns ingen anledning att i kontrollprogram följa upp eventuell påverkan på fladdermöss. - MPD bedömer att för att skydda fladdermössen behöver verken stängas av vid sommarnätter med låg vindhastighet för att undvika kollisioner, s.k. BAT-mode (villkor 9). - MMD har funnit att nu aktuell verksamhets påverkan på fladdermöss inte utgör hinder för tillåtligheten, förutsatt att försiktighetsåtgärder vidtas. MMD ska ta ställning till bl.a. om de försiktighetsåtgärder som MPD föreskrivit är tillräckliga. MMD kommer fram till att beslutet ska upphävas och målet återförvisas till MPD för fortsatt handläggning av påverkan av eventuell barriäreffekt på fiskgjusens (dvs. en fågelarts) flygvägar, för att kunna bedöma behov av försiktighetsmått. Dessutom måste frågan enligt MMD även återförvisas för att utreda fråga om justerat bullervillkor. Återförvisningen är inte kopplad till villkor om BAT-mode.	Ja <i>Målet återförvisas dock till MPD för fortsatt handläggning i andra frågor.</i>	<i>Villkor meddelat av MPD:</i> Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september.
MMD Nacka TR 2017-03-31, M 4395-16 MPD Länsstyrelsen Örebro 2016-06-15, dnr. 551-4068-2014	Karlstads kommun, Värmlands län	- Ansökan gäller tillstånd till uppförande och drift för gruppstation för vindkraft. - MPD meddelar tillstånd för den begärda verksamheten. Beslutet överklagas men MMD gör samma bedömning som underinstansen. - Domskäl i målet gällande BAT-mode motsvarar i allt väsentlig domskäl i målet ovan.	Ja <i>Målet återförvisas dock till MPD för fortsatt handläggning i andra frågor.</i>	<i>Villkor meddelat av MPD:</i> Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MMD Nacka TR 2019-10-16, M 92-19 och M 98-19 MPD Länsstyrelsen Örebro 2018-11-23, dnr. 551-3873-201	Karlstads kommun, Värmlands län	- MPD meddelar tillstånd för uppförande och drift av gruppstation för max 4 vindkraftverk och tillhörande anläggningar. Totalhöjden för vindkraftverken får uppgå till maximalt 150 meter. - Platsen där vindkraftverken ska anläggas på har visat sig vara artrik när det gäller fladdermöss. MPD bedömer att försiktighetsåtgärder i form av BAT-mode är möjligt att vidta för att minska påverkan på fladdermössen. I och med att BAT-mode införts finns det ingen anledning att i kontrollprogram följa upp vindkraftverkens eventuella påverkan på fladdermöss. - MMD konstaterar att den utredning som efterfrågades i mål nr M 4131-16 och M 4395-16 (se ovan) avseende påverkan på fiskgjuse alltjämt saknas. Målen ska återförvisas till MPD för fortsatt handläggning i denna del.	MMD prövar inte frågan. (Se ovan för resonemang kring BAT-mode)	<i>Se ovan.</i>
MMD Nacka TR 2021-06-22, M 47-21 MPD Länsstyrelsen Örebro 2020-11-25, dnr. 551-6545-2019	Karlstads kommun, Värmlands län	- Tillståndet omfattar uppförande och drift av maximalt 4 vindkraftverk och tillhörande anläggningar. Totalhöjden på vindkraftverken får uppgå till maximalt 150 meter. - Enligt villkor 9 ska vindkraftverken stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 meter per sekund vid verkets nav. Villkoret gäller en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september. MMD bedömer att det föreskrivna villkoret är ändamålsenlig och tillräckligt och finner inte skäl för att ändra villkoret. Vad klaganden har anfört avseende påverkan på fågelarter och fladdermöss förändrar inte domstolens bedömning. - MMD instämmer i MPD:s bedömning att det, med försiktighetsåtgärder i form av så kallat BAT-mode, saknas anledning att i kontrollprogram följa upp vindkraftverkens eventuella påverkan på fladdermöss. Det är heller inte miljömässigt motiverat att föreskriva	Ja (se resonemang ovan)	<i>Se ovan.</i>

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MMD Nacka TR 2021-06-22, M 52-21 MPD Länsstyrelsen Örebro, 2020-11-25, ärende nr 551-6546-2019		att sökanden ska utföra fler inventeringar före byggstart. Mot denna bakgrund anser domstolen att det inte finns skäl för att besluta om ytterligare villkor om vidare inventering av fladdermus. - Tillståndet omfattar uppförande och drift av maximalt 4 vindkraftverk och tillhörande anläggningar. Totalhöjden på vindkraftverken får uppgå till maximalt 150 meter. - MPD bedömer att försiktighetsåtgärder i form av BAT-mode ("fladdermusläge") behöver vidtas för att minimera påverkan på fladdermöss. Bolaget har i bemötande av yttrandena ansett att ett kontrollprogram för uppföljning kan vara lämpligt och om kontrollprogrammet inte visar någon större fladdermusaktivitet kring vindkraftverken kan BAT-mode avregleras från verken. - MÖD har i mål 9473–13 beslutat att det inte finns skäl att förordna om en uppföljande kontroll av påverkan från vindkraftverk på fladdermöss om BAT-mode används. MPD bedömer därmed att om BAT-mode införs finns det ingen anledning att i kontrollprogram följa upp vindkraftverkens eventuella påverkan på fladdermöss som Länsstyrelsen i Värmland samt Karlstads kommun önskat.		
MMD Vänersborgs TR 2016-01-26, M 2752-15 MPD Länsstyrelsen Västra Götaland 2015-06-17, dnr. 551-41046-2013	Falköpings kommun	- Platsen för etablering ligger inom ett område som på grund av sin karaktär är att betrakta som en värdefull fladdermusmiljö. Vid utförd inventering påträffades sju till åtta arter vilka är upptagna i artskyddsförordningen. - Enligt MPD går det att anpassa driften genom att stänga av verken under varma sommarkvällar med svaga vindar, vilket minskar dödligheten kraftigt. Det ska finnas ett villkor om BAT-mode som innebär att verken stängs av under förhållanden då fladdermössen är aktiva.	MMD upphävde MPD:s beslut, bedömningen utgick endast från fåglar.	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		- MPD meddelade följande villkor: <i>Vindkraftverken ska stängas av från solnedgång till soluppgång fr.o.m. 15 juli t.o.m. den 30 september när medelvindhastigheten under tio minuter är lägre än 5 m/s vid vindkraftverkets nav. Villkoret gäller inte om lufttemperaturen understiger 14 grader.</i> - MMD ansåg att den valda lokaliseringen inte är förenlig med artskyddsförordningens krav avseende fåglar (domstolens bedömning utgick enbart från fågellivet vid Vartoftasjön) och därvid inte heller kunde anses lämplig enligt 2 kap. 6 § miljöbalken varför överklagandet avslogs och MPD:s beslut upphävdes. Bedömningen utgick enbart från fåglar och påverkan på fladdermöss behandlades ej.		
MMD Vänersborgs TR 2016-01-29, M 834-15 MPD Länsstyrelsen Västra Götaland 2015-01-22, dnr. 551-42500-2013	Dals-Eds och Färgelandas kommun	- Av den genomförda inventeringen framgick att nordisk fladdermus finns i området. - MPD meddelade villkor om BAT-mode (avstängning vid låga vindhastigheter nattetid). MPD:s beslut överklagades till domstolen. - MMD ansåg att villkoret, med beaktande av rådande praxis, i det närmaste är att betrakta som ett standardvillkor och att överklagandet därför ska avslås i den delen, dvs. villkoret ska gälla.	Ja	<i>Villkor meddelat av MPD:</i> Vindkraftverken ska stängas av från solnedgång till soluppgång fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september när medelvindhastigheten under tio minuter är lägre än 5 m/s vid vindkraftverkens nav.
MMD Växjö TR 2016-02-01, M 1599-15 MPD Länsstyrelsen Östergötland 2015-03-13, dnr. 551-5361-12	Jönköpings kommun	- Inom området har fyra arter av fladdermöss noterats varav två utgör riskarter för kollision (dvärgfladdermus och nordisk fladdermus) - MPD ansåg att vindkraftverken, som en skyddsåtgärd, ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav, från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september. - Sökanden överklagade beslutet och yrkade att villkoret skulle ändras på så sätt att verken ska stängas av från	Ja	För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverken stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		solnedgång till solnedgång i stället för en timme före respektive efter. MMD ansåg att det inte framkommit några skäl som visar på behov av att vindkraftverken stängs av från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång eftersom fladdermöss är aktiva i skymning, natten och i gryning. Domstolen ändrade därför villkoret till att endast gälla från solnedgång till soluppgång.		
MMD Växjö TR 2016-12-19, M 5154-16 MPD Länsstyrelsen Kalmar län 2016-11-01, dnr. 551-9179-13	Mönsterås kommun	- MPD avslag ansökan om att uppföra fyra vindkraftverk med hänsyn till förekomsten av skyddsvärda fladdermöss. - Genomförda fladdermusinventeringar visar på hög artdiversitet med åtminstone elva arter varav flera är ovanliga och rödlistade, däribland barbastell. MPD konstaterar att artrikedomen inte fluktuerar under säsongen. Bolaget har i ljuset av detta åtagit sig att tillämpa BAT-mode vid sensommarnätter mellan augusti och september när vindhastigheten underskrider 6 m/s och temperaturen understiger 10°C. - MPD hänvisar i beslutet till Vindvals rapport 6467 "Vindkraftens effekter på fåglar och fladdermöss" och att det däri anges att det bör antas en restriktiv syn på platser där barbastell förekommer. - MPD konstaterar vidare att för arten barbastell är stoppreglering inte lika lämplig som för andra arter. Den är aktiv under en stor del av året och flyger i relativt stor omfattning även utanför sommarmånaderna. De fjärilar som utgör barbastellens huvudsakliga föda flyger rikligt också vintertid vid mildväder. Med anledning av detta är BAT-mode inte en tillräcklig skyddsåtgärd. - MMD gör samma bedömning som MPD och avslår tillståndsansökan.	Nej	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MMD Växjö TR 2016-12-19, M 1523-16 MPD Länsstyrelsen Östergötland 2016-02-19, dnr. 551-11854-15	Aneby kommun och Jönköpings kommun	- MPD har lämnat tillstånd till fyra vindkraftverk med totalhöjd om maximalt 185 meter. - Vid utförda fladdermusinventeringar har nio fladdermusarter påträffats, varav fem arter utgör högriskarter. Men hänsyn till förekomsten av flera högriskarter bedömer MPD att det finns skäl att begränsa driften i linje med MÖD:s villkor i mål nr M 9473-13. MPD anser vidare att saknas skäl för att föreskriva ett prøvotidsvillkor, i stället för ett villkor om BAT-mode. - Vidare bedömer MPD att produktionsbortfallet med anledning av tillämpningen av skyddsåtgärden inte torde vara oskäligt gentemot bolaget då den är begränsad både i tid och till vissa vindhastigheter. - MPD:s beslut överklagades till MMD som inte gör någon annan bedömning.	Ja	För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverken stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juni t.o.m. den 30 september.
MÖD 2023-11-08, M 3289-23 MMD Växjö TR 2016-12-19, M 4368-16 Länsstyrelsen Skåne 2016-09-16, dnr. 505-1586-2016	Hässleholms kommun	- En kommunal nämnd beslutade att förbjuda sökanden att uppföra ett vindkraftverk till följd av att dess lokalisering bedömts olämpligt med avseende på risken för påverkan på fladdermöss. - Nämndens beslutet överklagades till länsstyrelsen som, med hänsyn till områdets betydelse för fladdermöss och de risker för fladdermöss som etableringen innebär, avslog överklagandet. Detta beslut överklagades i sin tur till MMD. - MMD påtalade särskilt att inventeringen har visat att området har en mycket rik fladdermusfauna både avseende antalet individer och antalet arter. Däribland har tre rödlistade parter identifierats och flera högriskarter. Vidare finns indikationer på att de starkt hotade arterna barbastell och sydfladdermus uppehåller sig inom området och att beståndet av åtminstone barbastell är permanent. Det är sannolikt att det även finns en permanent population av den rödlistade fransfladdermusen.	Nej	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		- MMD ansåg att utredningen i målet gav stöd för antagandet att det aktuella området har sådana förutsättningar att hysa störningskänsliga populationer av fladdermöss att det föreligger en beaktansvärd risk för påverkan på fladdermusfaunan om det planerade vindkraftverket tillåts uppföras. Bolaget har inte visat att den valda platsen uppfyller kravet på lämplig lokalisering enligt 2 kap. 6 § MB, även med beaktande av möjligheten för verksamhetsutövaren att vidta försiktighetsmått såsom den föreslagna avstängningen vid låga vindhastigheter under sommarnätter varför överklagandet avslås. - Domen överklagades till MÖD som inte meddelade prövningstillstånd.		
MMD Växjö TR 2016-12-20, M 2627-15 Länsstyrelsen i Kalmar län 2015-04-23, dnr. 505-2789-14	Mörbylånga kommun	- En kommunal nämnd beslutade efter anmälan från sökanden att förelägga om försiktighetsmått för uppförande och drift av tre vindkraftverk med maximal totalhöjd på 130,5 meter. Beslutet överklagades till länsstyrelsen. - Länsstyrelsen ansåg att det står klart att området är en betydelsefull lokal för fladdermöss såväl på hösten som på våren. Vid genomförda inventeringar har nio arter identifierats, varav tre är kollisionbenägna. Däribland har tillfälliga, migrerande individer av pipistrell registrerats. Länsstyrelsen bedömer dock att verksamheten kan tillåtas under förutsättning att sökanden iakttar det föreskrivna försiktighetsmåttet: <i>Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 oktober.</i> - Länsstyrelsens beslut överklagades till mark- och miljödomstolen.	Nej	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		MMD bedömer, med hänvisning till risken för påverkan på fågellivet i allmänhet samt det närliggande Natura 2000-området, att verksamheten inte uppfyller kraven på lämplig lokalisering enligt 2 kap. 6 § miljöbalken. MMD ändrar därför länsstyrelsens beslut och förbjuder verksamheten.		
MMD Växjö TR 2017-01-27, M 594-16 Länsstyrelsen Skåne 2015-12-16, dnr 505-1628-2015	Hörby kommun	- Sökanden anmälde till miljönämnden i Hörby kommun uppförande och drift av ett vindkraftverk. Samma lokalisering har tidigare prövats av mark- och miljödomstolen (M 1295-13 och P 1304-13), som dock återförvisat ärendet för förnyad prövning. Efter den förnyade prövningen godtog miljönämnden den nu aktuella anmälan men föreskrev försiktighetsmått för verksamheten, vilket innebär att vid vindhastighet under 8 m/s vid rotorbladens lägsta svepta punkt ska vindkraftverket stängas av nattetid så att rotorbladen står helt stilla, detta under perioden 1 maj-15 oktober. Beslutet överklagades till länsstyrelsen, bl.a. till följd av utformningen av försiktighetsmåttet. - Länsstyrelsen bedömde att nämnden haft fog för det meddelade försiktighetsmåttet trots att MMD i tidigare mål (M 1295-13 och P 1304-13) för samma lokalisering godtagit mindre betungande försiktighetsmått till skydd för fladdermöss. Detta eftersom förhållandena har ändrats till följd av att en ny fladdermusinventering genomförts, varvid elva arter påträffats. Av dessa utgör majoriteten högriskarter. Vidare är tre arter rödlistade och ytterligare en art är upptagen i Bilaga II till art- och habitatdirektivet. Vidare har arten stor fladdermus identifierats vid området vilken flyger vid högre vindhastigheter. Detta motiverar enligt länsstyrelsen den långtgående driftsbegränsning som försiktighetsmåttet innebär. Länsstyrelsen finner dock vid en samlad bedömning, där även risken för påverkan på fåglar beaktas, att	Nej	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		lokaliseringen är olämplig för uppförande av ett vindkraftverk och meddelade förbud mot att uppföra och driva det aktuella vindkraftverket. - Länsstyrelsens beslut överklagades till MMD. MMD konstaterade att sökanden inte visat att det är möjligt att vidta sådana försiktighetsåtgärder så att verksamheten kan anses tillåten enligt artskyddsförordningen. Den anmälda platsen uppfyller därför inte lokaliseringskravet och överklagandet ska därför avslås. - I sin bedömning beaktar domstolen bl.a. att området är mycket artrikt, att aktiviteten av fladdermöss bedöms måttlig till hög under maj och kring halvårsskiftet samt mycket hög under augusti och september, något som antyder att området har betydelse inte bara som kolonilokal utan även som parningslokal, att tre arter riskerar att påverkas på beståndsnivå samt att det förekommer fyra högriskarter. Domstolen fäster särskild vikt vid att aktiviteten av stor fladdermus – som flyger vid högre vindhastigheter än andra arter – är god vid en inventeringslokal nära vindkraftverket i fråga.		
MMD Växjö TR 2017-01-27, M 382-16 Länsstyrelsen Skåne 2015-12-16, dnr. 505-2566-2015		- MMD bedömde att det inte var visat att det är möjligt att rimligen vidta sådana försiktighetsåtgärder att verksamheten kan bedrivas utan hinder av 4 § artskyddsförordningen. Domstolen ansåg därtill att det sannolikt är möjligt att finna en bättre plats från miljöskyddssynpunkt och att lokaliseringen därför inte uppfyller kravet enligt 2 kap. 6 § miljöbalken. - För en utförlig redogörelse av domskälen se ovan (MMD Växjö TR 2017-01-27, M 594-16). Domstolen resonerade på samma sätt i båda fallen.		
MMD Växjö TR 2017-03-30, M 3888-16	Hässleholms kommun	MPD beslutade att avslå en ansökan om tillstånd till gruppstation med vindkraftverk. Detta med hänvisning	Nej	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MPD Länsstyrelsen Skåne 2016-08-31, dnr. 551-22915-2013		till områdets betydelse som lokal för fladdermöss samt risken för påverkan på fladdermöss och arten barbastell i synnerhet – både på individ- samt lokal populationsnivå. Enligt MPD saknas kunskap för att kunna avgöra om BAT-mode är en tillräcklig åtgärd för att skydda arten, varför verksamheten står i strid med artskyddsreglerna. - Vid genomförda inventeringar hade barbastell detekterats i stort sett i hela projektområdet. Därutöver har bl.a. en yngelkoloni påträffats i omedelbar närhet till projektområdet. Vidare fanns flera naturskyddade områden kring den planerade vindparken; biotopskyddsområden, naturreservat, Natura 2000-områden, ett riksintresse för naturmiljö och flera Natura 2000-områden var under bildning för att bl.a. bevara fladdermöss och deras livsmiljöer. Närmsta naturreservat var beläget cirka 1,5 kilometer från vindparken. - MPD:s beslut överklagades till MMD som avslog överklagandet. - MMD delar MPD:s bedömning att det är osäkert huruvida BAT-mode är en verksam försiktighetsåtgärd avseende arten barbastell och anser därför att det inte kan anses klart att de försiktighetsåtgärder som bolaget hänvisat till (BAT-mode) är verk samma. Det finns inte heller enligt domstolen några andra försiktighetsmått som gör att verksamheten kan tillåtas på den aktuella platsen. Med hänsyn till påverkan på fladdermusfaunan i området, och i synnerhet påverkan på barbastell, så avslås överklagandet.		
MMD Växjö TR 2017-04-13, M 921-16 MPD Länsstyrelsen Kalmar län 2016-01-12, dnr. 551-7619-12	Mönsterås kommun	MPD beslutade att meddela tillstånd till vindkraftsanläggning bestående av maximalt 58 vindkraftverk med en totalhöjd om vardera maximalt 200 meter.	Ja	Under perioden 15 juli t.o.m. den 15 september, från solnedgång till soluppgång, när medelvindstyrkan under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav, samt temperaturen

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		- MPD beslutade om ett villkor om BAT-mode till tillståndet. - Beslutet överklagades till domstolen. - Bolagets utredningar visar att det inom området finns ett antal känsliga arter samt att påverkan på arterna kan undvikas med hjälp av ett antal försiktighetsmått. Under tillståndsprocessen publicerades Vindvals nya riktlinjer. Bolaget har vid överklagande till MMD accepterat ett villkor avseende BAT-mode i enlighet med dessa riktlinjer. MMD anser, i likhet med Naturvårdsverket, att villkoret kan ändras på detta sätt.		överstiger 14 grader, ska vindkraftverkens rotor stå stilla. Rotorn får därefter tillåtas röra sig först efter att medelvindstyrkan under 10 minuter överstigit 6 m/s
MMD Vänersborgs TR 2017-08-16, M 2189-17 MPD Länsstyrelsen Västra Götaland 2017-04-28, dnr. 551-25162-2014	Ulricehamns kommun	- MPD meddelade tillstånd till fyra vindkraftverk med vardera en totalhöjd på maximalt 180 meter. - Enligt MPD finns en risk att fladdermöss som normalt jagar över omgivande sjöar och våtmarker kommer att söka sig till området när verken är uppförda. Vidare har den sällsynta arten Leislers fladdermus påträffats i närbelägna områden. MPD finner därför att det är motiverat att föreskriva ett villkor om BAT-mode för att minimera påverkan på fladdermöss generellt och Leislers fladdermus i synnerhet. - Beslutet överklagades till MMD. Domstolen ansåg att det saknas finns skäl att ändra MPD:s beslut varvid överklagandet avslås.	Ja	<i>Villkor beslutat av MPD:</i> Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och om temperaturen samtidigt är högre än 14 °C vid navet. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden 1 augusti - 30 september.
MMD Växjö TR 2017-08-21, M 2089-17 MPD Länsstyrelsen Östergötland 2017-04-04, dnr. 551-5107-17	Nässjö kommun	- Sökanden hade meddelats tillstånd till en vindpark med totalt 16 verk med totalhöjd på maximalt 150 meter. MMD föreskrev i dom den 29 april 2011 (mål nr M 2404-10) ett utredningsvillkor avseende påverkan på fladdermöss. - Bolaget redovisade i april 2016 den utredning som genomförts och yrkade att inga ytterligare villkor eller begränsningar av driften skulle föreskrivas. Den utredning som sökanden presenterat visade bl.a. att det noterats nio arter vid inventeringen, samt att två	Ja	För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverken stängas av när medelvindhastigheten under tio minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav och när temperaturen överstiger 14 grader vid verkens nav. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 1 augusti t.o.m. den 14 oktober.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		högriskarter förekommer inom eller nära vindparken. Det förelåg vissa osäkerheter i underlaget, däribland varierade aktiviteten under de olika perioder som inventerats, men det saknades tillräcklig data för att kunna dra några säkra slutsatser utifrån detta. Vidare hade sökanden inte genomfört någon undersökning på hög höjd. Mot bakgrund av detta ansåg MPD att det var motiverat att föreskriva ett villkor om BAT-mode. MPD:s beslut överklagades till domstolen. MMD anser inte att det är visat att det saknas behov av stoppreglering. MMD godtar dock att stoppregleringen kvalificeras till en viss temperatur i enlighet med Vindvals uppdaterade syntesrapport, liksom att avstängning ska ske vid 5 m/s, eftersom detta ligger inom ramen för vad som godtas i praxis.		
MMD Växjö TR 2017-09-12, M 2812-17 Länsstyrelsen Skåne 2017-05-15, dnr. 505-2886-2017	Ystads kommun	- Ystad-Österlensregionens miljöförbund förelade, efter en anmälan om uppförande av ett vindkraftverk, sökanden att iaktta försiktighetsmått. Beslutet överklagades till länsstyrelsen som upphävde beslutet och förbjöd bolagets verksamhet. - Lokaliseringen hade tidigare varit föremål för prövning och länsstyrelsen hade då inte funnit något som talade för att lokaliseringen skulle vara olämplig, men högre instans bedömde att lokaliseringen var olämplig liksom att utredningen avseende fåglar och fladdermöss var otillräcklig. Sökanden hade, efter bl.a. en kompletterande fladdermusinventering utförts, lämnat in en ny anmälan. - Vid inventeringen påträffades sju olika arter av fladdermus, däribland arten sydpipistrell som är upptagen som nära hotad i den nationella rödlistan. Ytterligare två högriskarter identifierades vid inventeringen. Det faktum att det fanns stor förekomst av fladdermöss ansågs vara skäl att ifrågasätta om lokaliseringen är lämplig. Därutöver är platsen i nära	Nej	
MMD Växjö TR 2017-09-12, P 2808-17 Länsstyrelsen Skåne 2017-05-15, dnr. 403-1149-2017				

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		anslutning till en tunn trädrida och på en åker som är omgärdad av dike och åfåra vilket kan påverka förekomsten av fladdermöss i närområdet. - Länsstyrelsen anser förvisso att BAT-mode kan minska dödligheten, men inte i sådan utsträckning att det kan uteslutas att fladdermöss kommer att dödas. Med beaktande av att sydpipistrellen bedöms som nära hotad kan dödandet av en enskild individ ge upphov till en påverkan på populationens bevarandestatus. Risk för att förbuden i artskyddsförordningen aktualiseras föreligger därför och lokaliseringen bedöms med anledning därav otillåten enligt 2 kap. 6 § miljöbalken. - MMD bedömer på samma sätt som länsstyrelsen att verksamheten inte uppfyller lokaliseringskravet enligt 2 kap. 6 § miljöbalken eftersom förbudet mot avsiktligt dödande i 4 § artskyddsförordningen kan komma att aktualiseras.		
MMD Östersunds TR 2017-09-22, M 44-17 MPD Länsstyrelsen Västernorrland 2016-11-17, dnr. 551-4676-13	Sollefteå kommun	- MPD meddelade tillstånd till uppförande och drift av gruppstation för vindkraft på fastigheterna. Totalhöjden på vindkraftverken får uppgå till maximalt 200 meter över marken. - Bolaget hade genomfört en fladdermusinventering. En möjlig lokal med nordfladdermus identifierades vid inventeringen, men i övrigt var förekomsten av fladdermöss generellt sett låg. - Bolaget hade åtagit sig att inte placera vindkraftverk närmare än 200 meter från kolonin samt att vindkraftverk inom 500 meter från de eventuella kolonier som identifieras i samband med detaljprojekteringen ska tillämpa BAT-mode. Sökandens åtaganden bedömdes enligt MPD utgöra en tillräcklig försiktighetsåtgärd för att säkerställa att förbud enligt artskyddsförordningen inte aktualiseras. - MPD bedömde att behovet av BAT-mode lämpligen kan delegeras och överlät åt tillsynsmyndigheten att vid	BAT-mode ansågs inte vara nödvändigt.	<i>Delegationsvillkor:</i> Miljöprövningsdelegationen överläter åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende [...] F. installation av s.k. bat mode eller andra skyddsåtgärder för att förhindra påverkan på fladdermöss.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		behov besluta om installation av BAT-mode eller andra skyddsåtgärder för att förhindra påverkan på fladdermöss. MPD:s beslut överklagades till MMD. Domstolen ansåg att MPD:s motivering till meddelade delegationer är väl underbyggd och att dessa ska stå fast.		
MMD Nacka TR 2017-10-13, M 4547-17 MPD Länsstyrelsen Uppsala län 2017-07-07, dnr. 551-7434-15	Eskilstuna kommun	- MPD meddelade beslut om tillstånd till uppförande och drift av en gruppstation av vindkraft. Tillståndet avser maximalt 10 vindkraftverk med en totalhöjd uppgående till högst 210 meter. - En inventering av fladdermöss genomfördes under fladdermössens reproduktionsperiod i augusti 2015 och en kompletterande inventering gjordes under 2016. Sammanlagt registrerades tio fladdermusarter och av dessa är sex stycken högriskarter som på grund av sitt flygbeteende och benägenhet att jaga insekter vid vindkraftverk löper högre risk. - MPD konstaterade att verksamheten bör kunna bedrivas utan oacceptabel inverkan på enskilda arters populationsnivå under förutsättning att skyddsåtgärder vidtas då fladdermöss förekommer i anslutning till vindkraftverken. - MPD meddelade tillstånd. - MPD:s beslut överklagades till MMD för prövning av andra frågor. Domstolen avslag emellertid överklagandet.	Ja	<i>Villkor meddelat av MPD:</i> Vindkraftverken ska stängas av när medelvinden och medeltemperaturen under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkets nav och en lufttemperatur i navhöjd är över 14 grader. Detta gäller från en timme före solnedgången till en timme efter soluppgång under perioden fr.o.m. 15 juli t.o.m. den 30 september.
MÖD 2017-11-06, M 3892-17 MMD Växjö TR 2017-04-13, M 3884-16 MPD Länsstyrelsen Skåne 2016-09-01, dnr. 551-16874-2014	Helsingborgs kommun	- MPD meddelade tillstånd för uppförande och drift av två vindkraftverk med en total höjd på maximalt 150 meter. - Enligt de fladdermusinventeringar som sökanden har genomfört framgår att aktiviteten i området är mycket hög. I området för den planerade verksamheten har sju fladdermusarter identifierats varav fem utgör	Nej	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		högriskarter. En av dessa, sydfladdermusen, är rödlistad med status starkt hotad. - MPD beslutade därför om driftbegränsningar i form av att vindkraftverken ska stängas helt under vissa perioder, vilket bedömdes tillräckligt för att trygga fladdermuspopulationen i området: <i>"Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Det gäller från en timme före solnedgången till en timme efter soluppgången under perioden fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 30 september. Vid avstängning ska rotorbladen vara stilla."</i> - MPD:s beslut överklagades till MMD av flera parter. MMD delade dock MPD:s bedömning och avslog överklagandena, varpå domen överklagades till MÖD. - MÖD uttalade att ett sätt att minska dödligheten för fladdermöss är att använda så kallad stoppreglering. MÖD bedömde dock att ett sådant villkor inte är lämpligt i fall där fladdermustätheten är mycket hög och där sällsynta arter samt flera högriskarter har påträffats. Sådana omständigheter medför att villkor som stoppreglering inte minskar risken för skador i tillräckligt hög omfattning. - MÖD ansåg att platsens påtagliga betydelse som fågel- och fladdermuslokal och de risker som en etablering medför innebär att platsen inte uppfyller kravet på lämplig lokalisering enligt 2 kap. 6 § MB varför tillståndsansökan ska avslås.		
MÖD 2017-11-17, M 8189-16 MMD Växjö TR 2016-08-30, M 2757-15	Kristianstads & Sölvesborgs kommun	Ändringsansökan för havsbaserad vindpark. Sökanden erhöll i juni 2011 tillstånd att uppföra 83 vindkraftverk i Hanöbukten. Bolaget ansökte i aktuellt mål om ändringstillstånd för att kunna bygga vindkraftverk med en totalhöjd om maximalt 220 meter (tidigare begränsat till 170 meter). Det kan noteras att tillståndsansökan återkallades efter att den återförvisats från MÖD.	Frågan prövades inte av MÖD, men har återförvisats till MMD.	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		- En expert på fladdermöss hade bedömt hur påverkan skiljer sig åt vid de två alternativen på kraftverkens höjd. Slutsatsen var att risken var likvärdig, varför ett villkor om BAT-mode inte motiverades av de högre vindkraftverken enligt ändringsansökan. - MMD ansåg inte att det fanns tillräckligt tydliga indikationer på att driften av vindkraftverken måste begränsas. Det finns en viss risk för att fladdermöss vid sträckning mot övervintringsställen på kontinenten skulle kollidera med vindkraftsmotorer, men risken framstår enligt domstolen inte som sannolik. Om det skulle visa sig att födosökande fladdermöss förekommer kring de aktuella verken skulle dock kollisionsrisken kunna bli betydande vilket skulle motivera en begränsning av driften genom BAT-mode. - MMD meddelar inget särskilt villkor därom men anger i tillståndet att tillsynsmyndigheten, om så behövs, får besluta om begränsningar av driften av vindkraftverken under vissa vind- och temperaturförhållanden till skydd av fladdermöss. Domen överklagades till MÖD. Sökanden yrkade bl.a. att bemyndigandet skulle preciseras och ges en viss utformning. - MÖD bedömde att den sökta ändringen även innebär en tillståndspliktig ändring av vattenverksamhet vilket uppställer särskilda krav som MMD inte har beaktat. MMD:s dom ska därför undanröjas och målet återförvisas till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning. Med anledning av detta prövades inte övriga frågor i målet i övre instans.		
MMD Växjö TR 2017-12-15, M 4183-16 MPD Länsstyrelsen Östergötland 2016-08-26, dnr. 551-6427-14	Valdemarsviks kommun	- MPD meddelade tillstånd till uppförande och drift av gruppstation för vindkraft. Tillståndet omfattar uppförande och drift av maximalt 4 vindkraftverk med en totalhöjd om maximalt 205 meter. - Av inventeringar som redovisats visar det sig att området hyser en artrik fladdermusfauna med	Villkor om BAT-mode enligt MPD. MMD avslog dock tillståndsansökan med hänvisning till att lokaliseringen var	<i>Villkor meddelat av MPD:</i> För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverken stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Det gäller från solnedgång

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		förekomst av flera högriskarter, varav en är rödlistad (sydfladdermus). Under förutsättning att det föreskrivs ett villkor om avstängning av vindkraftverken så bedömer dock MPD att verksamheten kan bedrivas utan att fladdermusfaunan i området påverkas negativt i någon betydande omfattning. • MPD:s beslut överklagades till MMD. Domstolen prövade inte specifikt frågan om skyddsåtgärder för fladdermöss. MMD ansåg dock att lokaliseringen inte var förenlig med 2 kap. 6-7 §§ miljöbalken till följd av dess påverkan på fågelarter och områdets beaktansvärda naturvärden i övrigt. Tillståndsansökan avslögs därför i sin helhet.	olämplig (främst med avseende på fågel).	till soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september.
MMD Växjö TR 2018-01-19, M 2506-15 MPD Länsstyrelsen Kalmar län 2015-04-30, dnr. 551-6450-13	Uppvidinge kommun, Kronobergs län	• MPD meddelade tillstånd att anlägga och driva gruppstation med vindkraftverk. Tillståndet omfattar maximalt 10 vindkraftverk med en totalhöjd på vardera maximalt 200 meter. • Den fladdermusinventering som utförts i bolagets regi gav enligt MPD inte skäl till särskilda inskränkningar och gav bilden av en för regionen normal fladdermusfauna, varken påtagligt rik eller särskilt artfattig. Det hade noterats fem arter varav fyra vanligt förekommande och en mindre allmän, dock med få observationer. Något villkor om BAT-mode föreskrevs därmed inte av MPD. • MPD:s beslut överklagades till MMD. Domstolen fann, med hänsyn till den relativa närheten till lämpliga fladdermusbiotoper, att det var befogat att föreskriva villkor om stoppreglering för att minska risken för påverkan på individnivå av de fladdermusarter som utgör högriskarter. Villkoret bör utformas i enlighet med rekommendationerna i Naturvårdsverkets rapport 6740.	Ja	Under perioden den 15 juli - den 15 september, från solnedgång till soluppgång, när medelvindstyrkan under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav, samt temperaturen överstiger 14 °C, ska vindkraftverkens rotor stå stilla. Rotorn får därefter tillåtas röra sig först efter att medelvindstyrkan under 10 minuter överstigit 6 m/s. Stoppreglering behövs inte vid kraftigt regn eller dimma.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MMD Nacka TR 2018-03-09, M 4509-17 MPD Länsstyrelsen Stockholms län 2017-06-30, dnr. 5511-31985-2016	Gotlands kommun	- MPD meddelade tillstånd till att uppföra och driva ett vindkraftverk på fastigheten samt nedmontering av tre befintliga verk. - Sökanden hade vid tidpunkten för ansökan inte låtit genomföra en inventering av fladdermöss, men uppgav att en sådan inventering skulle utföras. MPD ansåg att en sådan inventering bör utföras som en del av bolagets egenkontroll samt att bolaget i samråd med tillsynsmyndigheten bör anpassa driften av vindkraftverket om genomförd inventering visar att det föreligger ett sådant behov. - MPD:s beslut överklagades till MMD. Vid prövningen i domstolen hade en fladdermusinventering utförts och MKB:n kompletterats. Vid inventeringen identifierades inte några ovanliga eller hotade arter. Utifrån den genomförda inventeringen bedömdes verksamheten inte påverka fladdermöss negativt. - MMD ansåg sammanfattningsvis att det inte förelåg någon beaktansvärd risk för skada på skyddade arter och inte heller att vindkraftverket i övrigt medför sådana störningar att lokaliseringen inte skulle vara godtagbar. Domstolen finner i likhet med MPD att verksamheten kan tillåtas.	BAT-mode ansågs ej nödvändigt.	
MMD Växjö TR 2018-03-22, M 2326-16 MPD Länsstyrelsen Kalmar län 2016-04-14, dnr. 551-107-14	Uppvidinge kommun	- MPD lämnade tillstånd för uppförande och drift av vindkraftsanläggning om maximalt 40 vindkraftverk, med en totalhöjd på vardera maximalt 200 meter. - Vid inventeringar 2007 och 2010 hittades sju olika arter varav en rödlistad (fransfladdermus). De områden som bedömts ha goda förutsättningar för fladdermöss inom eller i anslutning till projektområdet är tämligen små och isolerade. Vid en fördjupad inventering 2014 registrerades åtta arter varav fransfladdermusen var den enda rödlistade. Övriga arter är vanliga eller relativt vanliga. Området betraktades därför som relativt artrikt	MMD prövade inte frågan om BAT-mode.	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		men ungefär så som kan förväntas då det finns brukade by- och gårdsmiljöer i området. - På grund av att den ovanliga fladdermusen registrerats samt till följd av områdets goda förutsättningar för fladdermöss ansåg MPD att ett skyddsavstånd på 1 km bör föreskrivas till närmaste vindkraftverk. Andra skyddsåtgärder, såsom BAT-mode, diskuterades inte. - MPD:s beslut överklagades till MMD. MMD konstaterade att MÖD på senare tid alltmer har betonat betydelsen av artskyddsbestämmelserna i förhållande till vindkraftsintresset i flera mål, bl.a. M 3892-17 och M 1413-16. MÖD har bl.a. framhållit att skyddsavstånd och s.k. stoppreglering inte alltid utgör tillräckligt skydd. I stället kan vindkraftsetablering helt behöva undvikas på vissa platser med särskilt hög förekomst av skyddsvärda fågelarter. MMD påpekade att en bedömning skulle göras om förhållandena i målet var jämförbara för de aktuella arterna av bl.a. fladdermöss. - MMD tog inte ställning till frågan om BAT-mode. Verksamheten bedömdes dock otillåtlig med hänvisning till risken för påverkan på kungsörn varför tillståndsansökan avslogs.		
MÖD 2018-04-13, M 3648-17 MMD Östersund TR 2017-03-27, M 757-16 MPD Länsstyrelsen Västernorrland 2016-02-22, dnr. 551-8715-13	Kramfors kommun	- MPD meddelade tillstånd till uppförande och drift av gruppstation för vindkraft. - Enligt den inventering som sökanden genomfört i området är förekomsten av fladdermöss låg. Vid tidpunkten för beslutet fanns enligt MPD inte behov av vidtagande av skyddsåtgärder för fladdermöss (BAT-mode), men det kunde inte heller uteslutas att det blir aktuellt då de faktiska effekterna av verksamheten blir kända. - MPD ansåg att frågan kan delegeras till tillsynsmyndigheten och tillsynsmyndigheten fick därför möjlighet att vid behov meddela närmre villkor	Godtagbar skyddsåtgärd i framtiden, men bedöms inte som nödvändig vid prövningen.	<i>Delegationsvillkor meddelat av MPD:</i> Installation av s.k. "Bat Mode" eller andra skyddsåtgärder för att förhindra påverkan på fladdermöss.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		om installation av BAT-mode eller andra skyddsåtgärder. Sökanden överklagade utformningen av ett antal villkor i tillståndsbeslutet, vilka dock inte har avsett fladdermöss. Varken MMD eller MÖD tar därmed ställning till frågan om BAT-mode.		
MMD Vänersborgs TR 2018-04-30, M 4678-16 MPD Länsstyrelsen Västra Götaland 2016-11-24, dnr. 551-7670-2014	Lerums kommun	- MPD lämnade sökanden tillstånd till vindkraftsverksamhet. Tillståndet avsåg uppförande och drift av sex vindkraftverk med vardera en totalhöjd om högst 185 meter samt tillhörande anläggningar. - Sökanden genomförde en fladdermusinventering under 2013 varvid åtta arter påträffades, däribland den rödlistade arten sydfladdermus som utgör en högriskart. Eftersom sydfladdermusen är särskilt skyddsvärd ansåg MPD att det var motiverat att föreskriva ett villkor om BAT-mode. - Beslutet överklagades till MMD som avslog ansökan. MMD ansåg mot bakgrund av artens hotstatus och närheten till en möjlig yngelkoloni att verkens lokalisering inte kunde godtas utan att förekomsten av och risken för skada på sydfladdermus utreds närmre. MMD ansåg därför att det överklagande beslutet skulle upphävas och ansökan avslås.	Nej	
MMD Växjö TR 2018-05-02, M 485-17 MPD Länsstyrelsen Kalmar län 2016-12-19, dnr. 551-3573-15	Alvesta kommun	- MPD meddelade sökanden tillstånd att uppföra och driva en vindkraftsanläggning med maximalt 22 vindkraftverk med en totalhöjd på vardera 210 meter. - Den fladdermusinventering som genomförts visade på en artrik men individfattig fladdermusfauna. Fem arter noterades under våren och yngelperioden samt sju arter under migrationsperioden. Tre av de mer frekventa arterna är vanligt förekommande. Under våren och migrationsperioden registrerades också barbastell, som är starkt hotad. Detta utgör skäl att föreskriva villkor om stoppreglering av hänsyn till fladdermöss.	Ja	Under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september, från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång, när medelvindstyrkan under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkets nav, ska vindkraftverkens rotor stå stilla. Rotorn får därefter tillåtas röra sig först efter att medelvindstyrkan, under 10 minuter, överstigit 5 m/s.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		- Vad gäller arten barbastell så är det inte möjligt att uppnå ett tillräckligt skydd genom att tillämpa BAT-mode. I stället bör skyddsavstånd användas. De platser där flera registreringar av barbastell har gjorts ligger utanför projektområdet. Närmaste avstånd till en verksposition är cirka 1100 meter. Med beaktande av det relativt låga antal exemplar av barbastell som hittas i närheten av projektområdet bedömer MPD att något ytterligare skyddsavstånd inte är motiverat. - MPD beslutar om villkor om driftsbegränsning till skydd för fladdermöss. - MPD:s beslut överklagades till MMD som delar MPD:s bedömning både vad gäller verksamhetens tillåtlighet i förhållande till artskyddsförordningens bestämmelser samt i fråga om de begränsningar och skyddsåtgärder som framgår av beslutet i förhållande till fladdermöss. Eftersom fladdermusen är skyddad i artskyddsförordningen och ofta nattetid födosöker i områden kring vindkraftverk och på så sätt riskerar att förolyckas, så ansåg domstolen att det varit motiverat att föreskriva om skyddsåtgärder avseende dessa. MMD påpekar även att det i målet inte framkommit att villkoret på något sätt inte skulle vara möjligt att efterleva.		
MÖD 2018-05-03, M 1802-17 MMD Östersunds TR 2017-02-03, M 1475-15 MPD Länsstyrelsen Västernorrland 2015-05-05, dnr. 551-5307-13	Krokoms kommun	- MPD meddelade tillstånd som omfattade uppförande och drift av gruppstation med maximalt 10 vindkraftverk där totalhöjden får uppgå till maximalt 200 meter. - Ingen fladdermusinventering hade genomförts. MPD menade att det därför fanns anledning att följa upp verksamhetens påverkan på fladdermöss via verksamhetsutövarens egenkontroll. Kontrollprogrammet för verksamheten skulle därför omfatta uppföljning av påverkan på fladdermöss genom inventering. Utformningen av kontrollen/uppföljningen	I det fall fladdermusinventeringen enligt det villkorade kontrollprogrammet visade att det var nödvändigt. Bedömdes däremot enbart av MPD.	<i>Delegationsvillkor meddelat av MPD:</i> Miljöprövningsdelegationen överläter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken till tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva ytterligare villkor avseende [...] 3. Installation av så kallad "bat-mode" eller andra skyddsåtgärder för att förhindra påverkan på fladdermöss.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		skulle ske i samråd med tillsynsmyndigheten samt, vid behov, med den expertis inom området som tillsynsmyndigheten föreslog. Först om kontrollen skulle visa att skyddsåtgärder var nödvändiga, exempelvis i form av BAT-mode, skulle sådana åtgärder vidtas. - MPD konstaterade att möjligheten till installation av BAT-mode var en tillräckligt effektiv och långtgående skyddsåtgärd för att motverka negativ påverkan på fladdermöss, om det skulle visa sig att det förekom fladdermöss i större omfattning. - Beslutet överklagades till både MMD och MÖD. Ingen av instanserna behandlar frågan om BAT-mode.		
MÖD 2018-05-18, M 4319-17 MMD Växjö TR 2017-04-27, M 4094-16 MPD Länsstyrelsen Östergötland 2016-08-24, dnr. 551-10543-15	Söderköpings & Valdemarsviks kommun	- MPD lämnade sökanden tillstånd till uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft. Tillståndet innehöll ett villkor om BAT-mode. - Sökanden överklagade och yrkade att villkor 8 om driftsinskränkning för att minska risken för skada på fladdermöss, skulle inskränkas till att gälla i första hand endast verk 1-4 och i andra hand sådana vindkraftverk där det finns en förhöjd aktivitet av högriskarter av fladdermöss. Sökanden yrkade även att MMD skulle ändra lydelsen av villkor 8 genom att föreskriva en utvärderingsperiod om tre år. I sista hand hade bolaget yrkat att MMD endast ska ändra lydelsen av villkor 8 på det sätt som nyss nämnts. - MMD bedömde det lämpligt att låta stoppregleringen omfatta samtliga verk då det fanns högriskarter av fladdermöss spridd över stora delar av området och då etableringen av vindkraftverken med tillhörande infrastruktur dessutom kunde komma att förändra fladdermössens rörelsemönster. - Vidare framgick det av den utredning som sökanden givit in att den rekommenderade tidsperioden för stoppreglering var från den 1 juni till den 31 oktober.	Villkor meddelat av MMD. MÖD avslår tillståndsansökan, men baserat på andra grunder. MÖD prövar därför inte frågan om BAT-mode.	MMD meddelade följande villkor: <i>För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverken stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 1 juni t.o.m. den 31 oktober.</i>

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		Några bärande argument för att frånga utredningens rekommendation i denna del hade inte framkommit. Inte heller MPD motiverade särskilt den av delegationen föreskrivna tidsperioden. MMD ansåg därför att föreningens yrkande i denna del skulle bifallas. Domstolen instämde dock i MPD:s bedömning att en väl genomförd egenkontroll i detta avseende borde kunna resultera i sådant underlag att det i framtiden kan göras en eventuell omprövning av villkoret enligt 24 kap. 8 § miljöbalken. MMD:s beslut överklagades till MÖD som inte gjorde någon bedömning avseende påverkan på fladdermöss. Tillståndsansökan avslogs dock med avseende på risken för påverkan på fåglar, framför allt havsörn.		
MMD Östersunds TR 2018-05-29, M 1817-16 MPD Länsstyrelsen Västernorrland 2016-06-13, dnr. 551-2696-14	Sollefteå kommun	- I de båda målen lämnade MPD sökanden tillstånd till uppförande och drift av vindkraftpark. - Av genomförda studier framgår att förekomsten av fladdermöss är låg inom verksamhetsområdet. Det kan dock i ett längre tidsperspektiv inte uteslutas att det kommer att finnas fladdermöss inom, eller i anslutning till, verksamhetsområdet som kan behöva ett visst skydd. MPD finner därför att det finns anledning att följa upp verksamhetens påverkan på fladdermöss. Detta kan ske inom ramen för kontrollprogrammet. MPD överlåter åt tillsynsmyndighet att vid behov besluta om installation av BAT-mode eller andra skyddsåtgärder för att förhindra påverkan på fladdermöss. - Respektive besluten överklagades av sökanden. - MMD ändrade MPD:s beslut avseende ett flertal villkor (dock inte avseende BAT-mode). I övrigt avslog MMD samtliga yrkanden.	Godtagbar skyddsåtgärd i framtiden, men bedöms inte som nödvändig nu.	<i>Delegationsvillkor:</i> Miljöprövningsdelegationen överlåter åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende [...] installation av s.k. BAT-mode.
MMD Östersunds TR 2018-05-29, M 1816-16 MPD Länsstyrelsen Västernorrland 2016-06-13, dnr. 551-2695-14				

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MÖD 2018-06-13, M 6313-17 MMD Vänersborgs TR 2017-06-30, M 2830-16 MPD Länsstyrelsen Västra Götaland 2016-06-08, dnr. 551-23488-2012	Alingsås & Vårgårda kommun	- MPD lämnade sökanden tillstånd till uppförande och drift av vindkraftverk. Tillståndet omfattar 15 vindkraftverk med en totalhöjd om maximalt 200 meter. - En fladdermusinventering har utförts där nio arter av fladdermöss har registrerats. Området bedömdes inte vara särskilt skyddsvärt med avseende på fladdermöss. MPD ansåg därför inte att det fanns skäl att i villkor specificera att uppföljning skulle ske med avseende på fladdermöss påverkan. - Beslutet överklagades till MMD som avslog tillståndsansökan. Detta eftersom lokaliseringen bedömdes olämplig med hänvisning till risken för påverkan på fågelarten fiskgjuse. - MMD:s dom överklagade till MÖD. MÖD fastställde MPD:s beslut med vissa justerade villkorslydelser. - MÖD noterade att bolaget redan vid MPD åtagit sig att följa upp vindkraftverkens påverkan på fladdermöss och vid behov vidta åtgärder i form av installation av s.k. BAT-mode. Med hänsyn till utredningen om påverkan på fladdermöss som bolaget utfört fick en reglering genom det allmänna villkoret i detta fall anses tillräcklig.	BAT-mode bedömdes dock inte nödvändigt.	
MÖD 2018-06-19, M 6331-17 MMD Umeå TR 2017-06-16, M 942-16 MPD Länsstyrelsen Norrbotten 2016-03-17, dnr. 551-8631-14	Piteå kommun	- Tillståndet avser uppförande och drift av upp till 442 vindkraftverk inom etapp 3 i Markbygden, med totalhöjd uppgående till maximalt 200 meter. - Vissa områden kommer helt att undantas från placering av vindkraftverk. Risken för kollisioner bedöms i övriga områden med tillämpning av BAT-mode vara låg även om enstaka dödsfall som följd av kollisioner inte kan uteslutas. Konsekvenserna för fladdermöss inom området bedöms enligt MPD:s bedömning sammantaget vara små. - För att säkerställa att erforderlig hänsyn tas till fladdermöss föreskriver MPD ett villkor till skydd för	Ja. Frågan prövas inte av MÖD.	Vindkraftverk som anläggs inom de restriktionsområden som har markerats på kartan i bilaga 2 till detta beslut ska från och med den 15 juli till och med den 15 september vara avstängda från solnedgång fram till 30 minuter före soluppgång när: - temperaturen överstiger 5 grader Celsius vid rotorhöjd och

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		fladdermöss med utgångspunkt i det villkor som har föreskrivits för Etapp 1. - Beslutet överklagas till MMD. Domstolen bedömde att villkoret om BAT-mode är formulerat i enlighet med gällande praxis och att det inte finns skäl att frångå en sådan formulering av villkoret. - MMD:s dom överklagades till MÖD. MÖD ändrade MMD:s dom när det gäller vissa villkorslydelser (dock inte avseende BAT-mode).		- vindstyrkan som timmedelvärde mellan hela klockslag understiger 6 m/s vid rotorhöjd. Avstängning av vindkraftverk enligt vad som anges ovan behöver inte göras vid regnmängder som överstiger måttlig eller mer. Med måttlig regnmängd avses att det förekommer upp till 4 mm regn under en timmes tid mellan hela klockslag.
MÖD 2018-06-26, P 5061-17 MMD Växjö TR 2017-05-11, P 3013-15 Länsstyrelsen Blekinge län 2015-07-07, dnr. 403-1809-2014	Ronneby kommun	- Målet gällde ett bygglovsärende. En kommunal nämnd hade beviljat bygglov för uppförandet av ett vindkraftverk. Beslutet överklagades i flera instanser, varvid MÖD slutligen upphävde beslutet. - Utredningen i målet visade att området var mycket gynnsamt för fladdermöss och vid en inventering observerades 11 av landets totalt 19 fladdermusarter, varav flera så kallade högriskarter som relativt ofta omkommer vid vindkraftverk. Samtliga fladdermusarter omfattas av skyddet i artskyddsförordningen och i art- och habitatdirektivet. - Vid en sammantagen bedömning av vad som framkommit i målet fann MÖD att utredningen inte gav tillräckligt stöd för att lokaliseringen av vindkraftverket var lämplig med hänsyn till naturvärdena i området.	Nej	
MMD Växjö TR 2018-08-28, M 5510-17 MPD Länsstyrelsen Skåne 2017-11-28, dnr. 551-17128-2015	Helsingborgs kommun	- Ansökan gällde tillstånd enligt miljöbalken till gruppstation av vindkraftverk omfattande två vindkraftverk. - Av genomförd fladdermusinventering framgår att sex högriskarter som är särskilt utsatta för risk för kollisioner med vindkraftverk har påträffats i närområdet, däribland den starkt hotade arten sydfladdermus. Artens enda säkra bofasta förekomst i Sverige är i Skåne. Vidare framgår av inventeringen att	Nej	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		hög aktivitet av högriskarter noterats i anslutning till de planerade vindkraftverken. Med hänsyn till att det förekommer flera skyddsvärda fågelarter och fladdermusarter fann MPD att lokaliseringen var olämplig och att skyddsåtgärder inte kan läka denna brist. MPD avslog därför tillståndsansökan. • Beslutet överklagades av sökanden till MMD, som avslog överklagandet. MMD påpekade, liksom MPD, att utredningen i ärendet visade att det område som ansökan avser hyser flera skyddsvärda fågelarter och fladdermöss. En gruppstation för vindkraftverk skulle sannolikt innebära risk att något av förbuden i 4 § artskyddsförordningen överträds. • MMD bedömde det därmed som sannolikt att utan orimliga merkostnader kunna finna en från miljöskyddssynpunkt mindre störningskänslig plats för den sökta verksamheten. Vad sökandena anfört gav inte anledning till någon annan bedömning. Den sökta lokaliseringen uppfyller således inte kravet på val av bästa plats enligt 2 kap. 6 § miljöbalken. Överklagandet avslås därför.		
MMD Vänersborgs TR 2018-09-20, M 3547-17 MPD Länsstyrelsen Västra Götaland 2017-09-21, dnr. 551-42517-2013	Borås & Bollebygds kommun	• MPD lämnade tillstånd till fem vindkraftverk med vardera en totalhöjd på högst 192 meter med tillhörande anläggningar. • Av utredningen som genomförts framgår att även i områden med en låg fladdermusförekomst (som i aktuellt fall) kan fladdermöss komma att ansamlas vid vindkraftverk nattetid under sommaren. På grund av detta anser MPD det motiverat att införa ett villkor avseende att verken ska stängas av vid de tider då risken är störst för att fladdermöss ansamlas. • Beslutet överklagades till MMD som endast ändrade MPD:s beslut på så sätt att tillståndet till ett vindkraftverk upphävdes. Villkoret rörande BAT-mode var inte föremål för prövning.	Ja	Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och om temperaturen samtidigt är högre än 14C vid navet. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden 15 juli - 15 september.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MÖD 2018-10-02, M 9618-17 MMD Östersund TR 2017-10-03, M 36-17 MPD Länsstyrelsen Västernorrland 2016-11-24, dnr. 551-6733-14	Kramfors kommun	- Målet rör tillstånd till maximalt 35 vindkraftverk med tillhörande anläggningar. - MPD fann att den sökta verksamheten var förenlig med artskyddsförordningen i fråga om fladdermöss och att några villkor för att reglera driften inte var nödvändiga. - Genomförda studier visar att förekomsten av fladdermöss är låg inom verksamhetsområdet. Det kan dock i ett längre tidsperspektiv inte uteslutas att det kommer att finnas fladdermöss inom eller i anslutning till verksamhetsområdet. Verksamhetens påverkan på fladdermöss kan dock följas upp inom ramen för egenkontrollen. - MPD:s beslut överklagades till högre instanser, varvid både MMD och MÖD avslog överklagandena. - Frågan i MÖD rörde främst om ett tillstånd enligt s.k. box-modell kan godtas.	BAT-mode ansågs inte nödvändigt.	
MMD Växjö TR 2018-11-27, M 4190-17 MPD Länsstyrelsen Kalmar län 2017-09-04, dnr. 551-8896-14	Västerviks kommun	- Ansökan gällde tillstånd till anläggande och drift av gruppstation för vindkraftverk. - MPD beviljade tillstånd att anlägga och driva vindkraftsanläggning bestående av maximalt 26 vindkraftverk med en totalhöjd på vardera maximalt 220 meter. - En fladdermusinventering har utförts under 2014 i etableringsområdet. Totalt påträffades 10 arter av fladdermöss, vilket bedöms vara en artrik fladdermusfauna. Mot bakgrund av den höga artrikedomen på platsen samt förekomsten av rödlistade arter och högriskarter bedömde MPD att det finns skäl att föreskriva villkor om BAT-mode. - MPD:s beslut överklagades till MMD som upphävde det överklagade beslutet och återförvisade målet till MPD för fortsatt handläggning p.g.a. att bolaget har skickat in förnyade ljud- och skuggberäkningar. - MMD:s beslut hade således inget med fladdermusfrågan att göra, snarare att sökanden tidigare	Ja. Frågan prövades inte i MMD.	<i>Villkor meddelat av MPD:</i> Under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september, från solnedgång till soluppgång, när medelvindstyrkan under 10 minuter är mindre än 6 m/s vid verkets nav, samt temperaturen överstiger 14 grader, ska vindkraftverkens rotor stå stilla. Rotorn får därefter tillåtas röra sig först efter att medelvindstyrkan under 10 minuter överstigit 6 m/s.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		inte ingivit ett fullgott underlag för att kunna bedöma konsekvenserna av alla möjliga placeringar av vindkraften, särskilt hänförligt till bullernivå och skuggning.		
MMD Vänersborgs TR 2018-12-27, M 1262-18 MPD Länsstyrelsen Hallands län 2018-03-14, dnr. 551-7425-17	Hylte kommun, Hallands län	- Frågan i målet avsåg slutligt villkor efter avslutande av prövotidsutredning. - MPD beslutade att avsluta prövotidsutredningen som avser skydd för fladdermöss samt beslutade om ett slutligt villkor i enlighet med Vindvals uppdaterade syntesrapport. Beslutet överklagades till MMD. - MMD ändrade MPD:s beslut på så sätt att villkor 13 (BAT-mode) fick en ny lydelse. Formuleringen ändrades från ”med vingarna stillastående” till ”med rotor ställd i idlat läge”. Detta eftersom två remissinstanser anfört att det var tillräckligt med att avstängning kan innebära att rotorbladen står i idlat läge. MMD anger att denna bedömning inte nödvändigtvis är överförbar på andra vindkraftparker, bl.a. mot bakgrund av om det finns andra arter och att känsligheten för dessa kan vara olika stor.	Ja	Vindkraftverken ska hållas avstängda med rotor ställd i idlat läge när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens rotorhöjd och temperaturen samtidigt är högre än 14 °C. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september. Vindkraftverken behöver dock inte hållas avstängda om det är kraftigt regn eller dimma.
MÖD 2019-01-21, M 2579-17 MMD Växjö TR 2017-03-02, M 3847-16 Länsstyrelsen i Kalmar län 2016-08-09, dnr. 505-1995-2015	Torsås kommun, Kalmar län	- Målet rör ett beslut om försiktighetsmått som meddelats av en kommunal nämnd efter anmälan enligt miljöbalken om uppförande av fyra vindkraftverk. Nämndens beslut överklagades i flera instanser varvid MÖD i avgöranden 4 april 2014 i mål M 7904-13 och M 10314-13 beslutade att återförvisa målen för vidare utredning avseende behovet av åtgärder till skydd för fladdermöss. - Sökanden genomförde en inventering av fladdermusförekomsten varpå den kommunala nämnden beslutade att förelägga om ett antal försiktighetsmått, däribland att ett kontrollprogram med avseende på påverkan på fladdermöss skulle genomföras under tre år. Vidare beslutade nämnden om	Ja	Stoppreglering ska gälla under perioden 15 juli till 30 september, oavsett temperatur. Stoppregleringen, som innebär att vindkraftverkens rotoror står stilla, ska utföras när det vid navhöjd blåser mindre än 6 m/s med en varaktighet av minst 10 minuter, under perioden en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång. Stoppregleringen ska gälla tills vidare men kan justeras av tillsynsmyndigheten om säkra resultat framkommer via kontrollprogrammet.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		ett försiktighetsmått avseende stoppreglering enligt följande: ○ <i>Under perioden från och med den 15 juli till och med den 30 september, från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång, när det under en varaktighet av minst 10 minuter blåser mindre än 5 m/s vid vindkraftverkens navhöjd ska vindkraftverkens rotor stå stilla (s.k. stoppreglering). På anmodan från Bygg- och miljönämnden ska driftdata kopplat till datum och vindhastighet redovisas för möjlighet till uppföljning av stoppregleringen.</i> • Nämndens beslut överklagades till länsstyrelsen som endast ändrades på så sätt att ett försiktighetsmått om stoppreglering skulle skrivas in i kontrollprogrammet enligt följande: ○ <i>Stoppreglering ska inträda vid <6 m/s under perioden 15 juli till 30 september oavsett temperatur. Stoppregleringen bör utföras när det varaktigt blåser <6 m/s under 10 minuters tid vid navhöjd från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång. Stoppregleringen ska gälla tills vidare men kan justeras av tillsynsmyndigheten om säkra resultat framkommer via kontrollprogrammet.</i> • Länsstyrelsens beslut överklagades till domstolen. MMD ansåg dock inte att det framkommit skäl att förbjuda vindkraftsanläggningen utan att de föreskrivna försiktighetsmåttarna är tillräckliga. Domstolen gör bara mindre språkliga justeringar av försiktighetsmåttets lydelse • Även MMD:s dom överklagades till MÖD. MÖD förutsatte i sina domskäl att verksamhetsutövarna		På anmodan från Bygg- och miljönämnden ska driftdata kopplat till datum och vindhastighet redovisas för möjlighet till uppföljning av stoppregleringen”

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		skulle följa den beslutade stoppregleringen och att nämnden inom ramen för sitt tillsynsansvar kontrollerar att så sker. Om utredningen skulle utvisa att dödligheten av fladdermöss är fortsatt hög, kan nämnden besluta om ytterligare försiktighetsmått eller förbjuda verksamheten. MÖD avslår därför överklagandena.		
MMD Växjö TR 2019-01-28, M 1610-18 MPD Länsstyrelsen Östergötland 2018-03-01, dnr. 551-1003-17	Nässjö kommun	• MPD beslutade att meddela tillstånd till gruppstation för högst 16 stycken vindkraftverk. Beslutet överklagades till MMD (mål M 2404-10, 29 april 2011) som ändrade beslutet genom att bland annat upphäva villkor 13 och föreskriva ett nytt utredningsvillkor. • Utredningsvillkoret angav att sökanden skulle utreda vindkraftverkens påverkan på fladdermöss genom att inventera förekomst och dödlighet under perioden augusti – oktober. Inventeringen skulle genomföras under de tre närmaste åren efter det att vindkraftparken var uppförd. Inventeringen skulle utföras enligt särskilt kontrollprogram som skulle godkännas av länsstyrelsen. Redovisning av utredningen samt förslag till eventuella åtgärder och slutliga villkor skulle inlämnas till länsstyrelsen senast tre månader efter att den sista inventeringssäsongen hade avslutats. Det skulle därefter ankomma på MPD att besluta om eventuella försiktighetsmått i form av villkor för verksamheten med avseende på förekomsten av fladdermöss i området. • Sökanden inkom den 30 januari 2017 till MPD med redovisning av utredningsvillkoret och yrkade att MPD skulle avsluta prövotiden och att inga ytterligare villkor skulle fastställas. Bolaget åtog sig samtidigt att genomföra en uppföljning av utvecklingen av fladdermusarten barbastell inom ramen för verksamhetens kontrollprogram.	Ja	<i>Villkor meddelat av MPD:</i> För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverken stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och temperaturen samtidigt överstiger 14 °C. Detta gäller från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under perioden den 15 juli t.o.m. den 15 september.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		- MPD fattade beslut den 1 mars 2018 att föreskriva att ett stoppregleringsvillkor, BAT-mode, ska gälla för bolagets aktuella verksamhet. Detta beslut överklagades till MMD. - MMD gjorde bedömningen att syftet med stoppreglering i första hand är ett skydd för större brunfladdermus och gråskimlig fladdermus, i andra hand nordisk fladdermus (särskilt i norra Sverige) och i tredje hand de övriga högriskarterna. Undantag från stoppreglering kan ges om verksamhetsutövaren kan visa att arterna inte förekommer regelbundet inom eller nära vindkraftparken under sensommaren. En grov uppskattning för södra Sverige, baserad på vädret de två föregående åren från rapporten sett, antydde att stoppreglering behövs under cirka 10 nätter per år i genomsnitt. - Det av MPD föreskrivna stoppregleringsvillkoret följde enligt MMD i huvudsak hur sådana har utformats i rekommendationen i syntesrapporten. Av den fladdermusinventering som har genomförts i förevarande fall kunde konstateras att det förekommer fyra stycken högriskarter av fladdermöss inom området för vindparken under sensommaren, även om aktiviteten för några av dem är relativt låg. - MMD avslog överklagandet.		
MMD Vänersborgs TR 2019-06-07, M 5120-18 MPD Länsstyrelsen Hallands län 2018-11-05, dnr. 551-4334-18	Halmstads kommun	- Ansökan avser ändring av villkor 7 i sökandens befintliga tillstånd från 2011. Villkor 7 i befintligt tillstånd var formulerat enligt följande: ” Vindkraftverken med beteckningarna HaBo06, HaBo12.1 och HaBo14 ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under	Ja	Vindkraftverken med beteckningarna HaBo06, HaBo12.1 och HaBo14 ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 oktober.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		<i>perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 oktober</i> - MPD avslår ansökan om ändring av villkoret. MPD:s beslut överklagas till MMD. - Det fanns enligt MMD visserligen inte anledning att ifrågasätta uppgiften att den generella kunskapen om fladdermöss och lämpliga skyddsåtgärder har ökat och att den åberopade syntesrapporten i allmänhet utgör en utgångspunkt vid tillståndsprövningar. Enbart detta förhållande utgjorde knappast skäl att mildra villkoret. Sökanden hade yrkat att parametrarna för tid och temperatur ska mildras medan parametern för vindhastighet på 5 m/s ska kvarstå. Detta överensstämmer enligt MMD inte med rapportens riktlinjer, och det kan inte, i ljuset av miljöbalkens försiktighetsprincip, utan vidare antas att denna skillnad saknar betydelse. I likhet med vad som var fallet i MÖD:s dom den 8 maj 2019 i mål M 10989-18 har bolaget heller inte presenterat någon ny utredning som kan hänföras till förhållandena på platsen i detta särskilda fall, annat än uppgiften att döda fladdermöss inte hittats sedan 2014. - MMD avslår ansökan.		
MMD Växjö TR 2019-10-28, M 3184-19 MPD Länsstyrelsen Östergötland 2019-05-22, dnr. 551-4247-18	Gislaveds kommun	- MPD lämnade tillstånd till uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft. Tillståndet omfattade maximalt tre vindkraftverk med en totalhöjd på maximalt 230 meter. - MPD bedömde mot bakgrund av de inventeringar som genomförts av fladdermöss, fåglar och naturvärden samt mot bakgrund av vindparkens utformning och de skyddsåtgärder som sökanden åtagit sig, att verksamheten bör kunna bedrivas utan oacceptabel inverkan på de naturvärden som fanns inom och i närheten av etableringsområdet.	Ja	För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverken stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och temperaturen samtidigt är över 14 °C vid verkets nav. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden 15 juli till 15 september.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		Beslutet överklagades till MMD som bedömde att de villkor om försiktighetsmått m.m. som MPD föreskrivit för tillståndet var tillräckliga för att verksamheten inte skulle befaras föranleda olägenhet av väsentlig betydelse. Verksamheten var därmed tillåtlig.		
MMD Växjö TR 2019-11-22, M 4641-18 MPD Länsstyrelsen Östergötland 2018-09-07, dnr. 551-13145-16	Eksjö kommun	- MPD lämnade tillstånd till uppförande och drift av gruppstation för vindkraft, omfattande högst 23 vindkraftverk med en maximal totalhöjd om 240 meter. - Fladdermusfaunan hade inventerats vid ett flertal tillfällen, däribland hade fladdermusarten barbastell identifierats. Förekomsten betraktades som gles och någon koloni har inte hittats. Vidare har länsstyrelsen krävt att samtliga verk utrustas med stoppreglering, s.k. BAT-mode mot bakgrund av förekomst av högriskarter. Förekomsten av dessa, främst nordfladdermus, var dock enligt utredningen i målet mycket sparsam. - MMD bedömde att genomförda inventeringar klart visade att fladdermusförekomsten i och i anslutning till den planerade parken inte var sådan att tillstånd ska vägras av denna anledning. - MMD ansåg dock att driftreglering ska föreskrivas genom slutligt villkor och att frågan inte ska avgöras efter en provotid, i enlighet med vad sökanden yrkat. Villkoret bör dock justeras så att möjligheten till helt stopp kompletteras med möjligheten att låta vingarna röra sig mycket sakta för att undvika maskinsador (s.k. idlat läge),	Ja	För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverken hållas avstängda med vingarna stillastående eller med rotor ställd i idlat läge när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och temperaturen samtidigt är över 14 °C vid verkets nav. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden 15 juli till 15 september.
MMD Växjö TR 2020-02-12, M 6205-18 MPD Länsstyrelsen Östergötland 2018-11-23, dnr. 551-13452-17	Ydre kommun, Östergötlands län	MPD har lämnat tillstånd till uppförande av sex vindkraftverk på fastigheten med en maximal höjd om 150 meter. Frågan i målet är om förutsättningarna har funnits för att bevilja bolaget ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 a § miljöbalken för höjning av de tillståndsgivna vindkraftverken.	Ja	För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverk stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkets nav och när temperaturen överstiger 14 grader vid verkets nav. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		- MPD föreskrev ett villkor om BAT-mode i sitt beslut om ändringstillstånd i enlighet med förslag från sökanden. - Vad avser påverkan på fladdermösspopulationen har sökanden därmed åtagit sig att driva vindkraftsverken i s.k. BAT-mode, vilket minskar eventuell påverkan på fladdermösspopulationen. MMD fann att med föreskrivna villkor kunde ändringen medges utan att populationen påverkades menligt.		perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september.
MPD Länsstyrelsen Västra Götaland 2020-03-06, dnr. 551-12052-2019	Dals-Eds kommun	- Ansökan avser tillstånd till uppförande och drift av fem vindkraftverk med vardera en maximal höjd på 230 meter. - Genomförd inventering har visat att nordfladdermus är den enda förekommande högriskarten inom området. Aktiviteten var låg och sökanden bedömde att den planerade vindparken inte skulle medföra större negativ inverkan på nordfladdermus. Vidare bedömde sökanden att det inte fanns behov av driftreglering eller kontrollprogram. - MPD anser att det är befogat att föreskriva ett villkor om driftreglering enligt försiktighetsprincipen trots att aktiviteten tycktes vara förhållandevis låg. - MPD anser vidare att de förhållanden som angavs i villkoret var motiverade bl.a. med hänvisning till MÖD:s domar den 10 december 2015 i mål nr M 11073-14 samt M 11101-14. - Beslutet överklagades till MMD Vänersborgs TR (se mål nr M 1625-20), där sökanden yrkade att villkoret skulle utgå. MMD bedömer inte frågan om BAT-mode, utan upphäver MPD:s tillståndsbeslut då den sökta verksamheten inte kan bedrivas utan otillåten påverkan på tjäder.	Ja	Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och om temperaturen samtidigt är högre än 14°C vid navet. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden 15 juli - 15 september.
MMD Växjö TR 2020-03-30, M 5211-19	Vaggeryds kommun	Ansökan avsåg tillstånd för uppförande och drift av maximalt fyra vindkraftverk med en totalhöjd om maximalt 200 meter.	Ja	För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverken stängas av när medelvindhastigheten

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MPD Länsstyrelsen Östergötland 2019-10-30, dnr. 551-6219-18		- Inventering av fladdermöss gjordes under sommaren 2013. Sammanlagt hittades fem arter. Utöver de tre vanligaste arterna i södra Sveriges skogsbygder hittades dvärgfladdermus och troligen även vattenfladdermus. - MPD bedömde mot bakgrund av inventeringen att verksamheten bör kunna bedrivas utan oacceptabel inverkan på naturvärden inom och i närheten av området. - I Vindvals rapport 6740 föreslås att man i södra Sverige generellt använder stoppreglering för att skydda fladdermöss under perioden 15 juli till 15 september, från solnedgång till soluppgång och förutsatt att vindstyrkan (i rotorhöjd) är < 6 m/s (medelvind under en tio-minuters period) och att temperaturen samtidigt är > 14 °C. MPD bedömer att villkor om stoppreglering enligt dessa rekommendationer bör föreskrivas. - MMD finner inte skäl att göra någon annan bedömning än vad MPD gjort i fråga om fladdermöss. Överklagandena avslås.		under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och temperaturen samtidigt är över 14°C. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden 15 juli till 15 september.
MPD Länsstyrelsen Västerbotten 2020-04-09, ärende 551-2429-2019	Norsjö kommun	- Ansökan om villkorsändring för tillstånd meddelat av MPD den 7 december 2017 (ärende 551-7984-2014) till uppförande och drift av som högst 10 vindkraftverk med en högsta totalhöjd på 200 meter. - Inför tillståndsansökan hade en inventering genomförts år 2013 som visat att åtminstone arten nordfladdermus finns i området. MPD anser att inventeringen var för begränsad och förenar därför tillståndet med villkor om driftreglering. - I Vindvals rapport 6827 anges som slutsats bl.a. följande: "Nordfladdermus förekom vid alla undersökta vindparker i norr, men nästan aldrig i höjd med rotorerna. Den är därmed normalt inte i riskzonen vid vindkraftuppbyggnad i norr och skyddsåtgärder som stoppreglering kommer antagligen inte att behövas där.	Ja	Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 min är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från en timme före solnedgången till en timme efter soluppgången under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		Det är dock viktigt att komma ihåg att vi endast har undersökt vindkraftverk i höjdlägen i inlandet. Vid kusten och vid sjöar i norr kan det vara annorlunda.” - MPD anser att slutsatsen är för generell för att ska anses uppenbart att ett stoppvillkor inte är motiverat. Med hänsyn till att studien endast avsett ett fåtal parker och ett fåtal verk samt att de studerade parkerna legat inom ett geografiskt stort område anser MPD att rapporten inte med tillräcklig styrka kan anses visa om och hur eventuella lokala skillnader och platsspecifika förhållanden kan påverka förekomsten vid rotorhöjd. MPD anser att det inte med tillräcklig säkerhet går att dra slutsatsen att förekomsten skulle vara densamma som vid de studerade parkernas. - Enligt praxis ska bestämmelsen om villkorsändring enligt 24 kap. 13 § miljöbalken tillämpas restriktivt. Sammantaget finner MPD att det inte genom vad som angivits i rapporten och vad sökanden framfört i övrigt visar att det är uppenbart att det aktuella villkoret inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt.		
MPD Länsstyrelsen Västra Götaland 2020-04-22, dnr. 551-11859-2019	Hjo kommun	- Ansökan om ändringstillstånd. Ändringen innebar att tillståndet omfattade maximalt sju vindkraftverk med en maximal höjd om 250 meter. Grundtillstånd fanns sedan 17 oktober 2013. - I samband med tidigare tillståndsprocess hade två studier av fladdermöss genomförts under 2010. Sökanden gjorde bedömningen att höjningen av vindkraftverkens totalhöjd inte innebar någon ökad negativ påverkan på fladdermusarterna. Den planerade ändringen bedömdes i stället innebära en minskad risk för negativ påverkan på fladdermöss då antalet vindkraftverk och därmed kollisionsrisken skulle minska något. - Länsstyrelsen bedömde utifrån sökandens trovärdiga uppgifter inte att det skulle finnas skäl att ställa upp villkor om t.ex. BAT-mode.	MPD ansåg inte att BAT-mode var nödvändigt.	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		- MPD delade länsstyrelsens bedömning att det inte fanns något som tydde på att förhållandena ändrats så att fladdermössen förekom mer frekvent i området eller att det ändrade utförandet av vindkraftverken skulle innebära någon ökad risk. - Beslutet överklagades till MMD Vänersborgs TR (se mål nr M 2373-20), där det inte heller beslutades att villkor om stoppreglering var nödvändigt.		
MPD Länsstyrelsen Östergötland 2020-09-17, dnr. 551-7949-19	Vetlanda kommun	- Ansökan om tillstånd till uppförande och drift av maximalt två vindkraftverk med en totalhöjd om maximalt 220 meter. - Inventeringar hade genomförts år 2014 och 2018. Från rapporten 2018 framgick att nio arter hade påträffats, bl.a. två högriskarter (men dessa påvisade ingen stor aktivitet vid de planerade vindkraftverken). - MPD bedömde mot bakgrund av inventeringarna att verksamheten borde kunna bedrivas utan oacceptabel inverkan på naturvärden, men att stoppreglering bör föreskrivas. - MPD angav att villkoret, utöver vad sökanden föreslagit, även bör innehålla möjlighet att låta vingarna röra sig mycket sakta av egen kraft för att undvika maskinskador (s.k. idlat läge), jämför avgörande från MMD i Vänersborg 2019-03-19 M 2709–18 samt MMD i Växjö 2019-11-22 M 4641–18. Då begreppet idlat läge inte ger entydigt svar på vilken rotationshastighet med mera som avses bör möjligheten kombineras med delegation till tillsynsmyndigheten att meddela ytterligare villkor.	Ja	11. Samtliga vindkraftverk ska hållas avstängda med vingarna stillastående eller med rotor ställd i idlat läge när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens rotorhöjd och temperaturen samtidigt är högre än 14 °C. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september. Vindkraftverken behöver dock inte hållas avstängda/ställas i idlat läge om det är kraftigt regn eller dimma. <i>Delegationsvillkor:</i> Miljöprövningsdelegationen överläter med stöd av 19 kap. 5 § 9 p. jämfört med 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som kan föranledas av villkor 4, 11 och 13.
MÖD 2020-09-23, M 11205-19 MMD Växjö TR 2019-10-01, M 4237-15	Motala kommun	- Ansökan gällde tillstånd till gruppstation för vindkraftverk omfattande 18 stycken vindkraftverk. - MPD lämnade tillstånd för den ansökta verksamheten och föreskrev ett villkor om BAT-mode.	Ja	För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverken stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MPD Länsstyrelsen Östergötland 2015-09-22, dnr. 551-1650-13		- Vid utförd fladdermusinventering påträffades totalt åtta fladdermusarter. Fyra av dessa tillhör högriskarter som riskerar att drabbas hårdast av kollisioner med vindkraftverk. Med hänsyn till förekomsten av högriskarter inom och i närheten av området bedömdes att det finns skäl att begränsa driften av verken nattetid under sommaren för att minska risken för skada på fladdermöss. - Beslutet överklagades till MMD som ändrade villkorslydelserna i det överklagade beslutet. Datumen för BAT-villkoret justerades i samband med detta till att gälla från och med den 30 juli i stället för den 15 juli. Vidare angavs i villkoret vid vilka temperaturförhållanden som BAT-mode ska tillämpas. - I MÖD prövades enbart frågan om huruvida beslutet om rättelse i MMD ska upphävas eller inte. Villkoret som ändrades i och med rättelsen har inget samband med BAT-mode.		solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 30 juli till den 30 september vid temperaturer över 14 grader vid verkens nav.
MÖD 2020-10-20, M 10548-19 MMD Växjö TR 2019-09-20, M 2741-19 Länsstyrelsen Blekinge 2019- 06-30, dnr. 505-2283-2019	Ronneby kommun	- Miljö- och byggnadsnämnden i Ronneby kommun hade meddelat beslut om att förbjuda fortsatt drift av ett vindkraftverk. Nämnden fann att det framkommit skäl att förbjuda fortsatt drift av verket med hänsyn till att det finns en beaktansvärd risk för skada på skyddade arter som inte var känd vid tidpunkten för beslutet att förena bolagets anmälda verksamhet med ett föreläggande om försiktighetsmått. - Beslutet överklagades till länsstyrelsen som fastställde nämndens beslut. Länsstyrelsens beslut överklagades i sin tur till MMD. Domstolen upphävde miljö- och byggnadsnämndens beslut eftersom BAT-mode bedömdes utgöra en tillräcklig skyddsåtgärd för att förhindra negativ påverkan på fladdermöss. - MMD:s dom överklagades till MÖD som endast ändrade domen på så sätt att försiktighetsmått skulle	Ja	För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverket stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkets nav och temperaturen samtidigt överstiger 14 grader C. Detta gäller från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under perioden från den 15 juli till och med den 15 september.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		gälla för vindkraftverk på fastigheten Lilla Kulleryd 1:12. - MÖD bedömde att den utredning som sökanden presenterat fick anses tillräcklig för att bedöma påverkan på fladdermus. Sökanden har visat att någon beaktansvärd risk för skada på fladdermöss inte uppkommer om vindkraftverket drivs med stoppreglering under den föreslagna perioden. Ett förbud mot fortsatt drift av vindkraftverket på grund av risk för skada för fladdermöss skulle under sådana förhållanden vara mer ingripande än vad som behövs. - Av utredningen i målet framgår att sökanden under augusti och september år 2018 genomfört eftersök av kadaver vid vindkraftverket. Undersökningen visade att när verket kördes oreglerat påträffades sju döda fladdermöss. När verket kördes med stoppreglering påträffades inga. - MÖD förutsatte att verksamhetsutövaren inom ramen för egenkontroll regelbundet inventerar vindkraftverkets påverkan på fladdermöss och fåglar och att nämnden inom ramen för tillsynsverksamhet kontrollerar att så sker. Om det vid egenkontroll skulle visa sig att exempelvis dödligheten för fladdermöss vid vindkraftverkets drift trots stoppreglering är högre än vad som nu påvisats har nämnden möjlighet att besluta om justering av stoppregleringen, ytterligare försiktighetsmått eller förbjuda verksamheten.		
MPD Länsstyrelsen Västernorrland 2020-12-03, dnr. 551-5364-2020	Sollefteå kommun	- Ansökan avser ändring av tillstånd meddelat av MPD den 17 november 2016 (dnr 551-4676-13) med ändringar genom MMD Östersunds TR:s dom den 22 september 2017 (mål nr M 44-17). - MPD ändrar tillståndet på så sätt att vindkraftverken får ha en totalhöjd om maximalt 230 meter och att tillståndet nu omfattar maximalt 14 vindkraftverk.	MPD bedömer inte frågan om BAT-mode. Åtgärden ansågs inte vara nödvändig.	<i>Delegationsvillkor i tidigare meddelat tillstånd framgår inte av beslutet.</i>

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		- En inventering genomfördes 2014 och det konstaterades att området inte användes av fladdermöss i väsentlig utsträckning, med undantag för en lokal där aktivitet av nordfladdermus fanns. I tidigare tillståndsansökan hade sökanden åtagit sig att under detaljprojekteringen utföra en fördjupad inventering i anslutning till den lokalen. Vidare hade sökanden åtagit sig att inte placera vindkraftverk närmare än 200 meter från kolonin. Om det kunde konstateras att det inte fanns någon koloni skulle åtagandet utgå. - MPD konstaterar att ingen konsensus råder om hur mortalitet för fladdermöss relateras till svepytan för högre vindkraftverk, men att den planerade verksamheten inte torde medföra ökade miljöeffekter för fladdermöss. Den totala svepytan för nollalternativet är jämförbar med planerad verksamhet (+4 %) och miljöeffekterna för fladdermöss bedöms bli obetydliga till små för båda alternativen. - Beaktat svepytan, det rådande kunskapsläget, den redovisade aktiviteten av fladdermöss i verksamhetsområdet och delegationen i gällande tillstånd angående fladdermöss bedömer MPD att ändringen inte innebär sådan påverkan på fladdermöss att ändringen inte kan tillåtas.		
MPD Länsstyrelsen Västernorrland 2020-12-16, dnr. 551-5156-2020	Sollefteå kommun och Kramfors kommun	- Ansökan om ändring av tillstånd tidigare meddelat av MPD den 18 december 2018 (dnr 551-1664-17). - MPD ändrade tillståndet på så sätt att vindkraftverken fick ha en totalhöjd om maximalt 230 meter (gällde tidigare för maximalt 210 meter) och att tillståndet nu skulle omfatta maximalt 20 vindkraftverk. - En inventering genomfördes 2014 och då var artförekomst och aktivitet av fladdermöss generellt mycket låg. Två stycken nordfladdermöss förekom, vilket räknades som mycket lågt antal.	MPD bedömer inte frågan om BAT-mode. Åtgärden ansågs inte vara nödvändig.	<i>Delegationsvillkor i tidigare meddelat tillstånd framgår inte av beslutet.</i>

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		- MPD konstaterade att det inte rårde någon vetenskaplig konsensus om huruvida mindre höjningar av totalhöjd, när det redan gäller höga höjder sett från normal flyghöjd för de flesta fladdermusarterna, kunde innebära ökad risk för fladdermöss. Det rårde inte heller någon vetenskaplig konsensus kring huruvida ökad svepyta innebar en ökad risk. - MPD bedömde, med beaktande av svepytan, det rådande kunskapsläget, den redovisade aktiviteten av fladdermöss i området och delegationen i gällande tillstånd angående fladdermöss, att ändringen inte kom att innebära sådan påverkan på fladdermöss att ändringen inte kunde tillåtas.		
MPD Länsstyrelsen Västerbotten 2021-01-29, ärende 551-7354-2014	Umeå kommun	- Ansökan om tillstånd till uppförande och drift av maximalt sex vindkraftverk med totalhöjd på maximalt 200 meter. Vindkraftverken fick placeras inom en radie av 100 meter från respektive verksposition i angiven bilaga. - Två inventeringar utfördes 2014 och 2015. Den första inventeringen visade att arten nordfladdermus var vanligt förekommande och att en Myotis-art återfanns i området. Sökanden gjorde bedömningen att konsekvenserna för fladdermöss var obetydliga. Inventeringen från år 2015 bekräftade enligt sökanden vad den tidigare inventeringen visat. - MPD bedömde att det genom inventeringarna var klarlagt att nordfladdermus finns i det aktuella området. Sökanden hade hänvisat till Vindvals rapport 6827 där bl.a. följande slutsats angavs: "Nordfladdermus förekom vid alla undersökta vindparker i norr, men nästan aldrig i höjd med rotorena. Den är därmed normalt inte i riskzonen vid vindkraftuppbyggnad i norr och skyddsåtgärder som stoppreglering kommer antagligen inte att behövas där. Det är dock viktigt att komma ihåg att vi endast har undersökt vindkraftverk i	Ja	Vindkraftverken ska till skydd för fladdermöss stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från en timme före solnedgången till en timme efter soluppgången under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		höjdlägen i inlandet. Vid kusten och vid sjöar i norr kan det vara annorlunda.” - MPD ansåg att slutsatsen var för generell för att det med ledning av den skulle kunna sägas att stoppvillkor inte var motiverade för någon park i norra Sveriges inland. MPD ansåg, med hänsyn till begränsningar av studien, att det inte med tillräcklig säkerhet utifrån underlagen gick att dra slutsatsen att förekomsten i rotorhöjd vid det aktuella området skulle vara densamma som vid de studerade parkernas. - Mot denna bakgrund och med beaktande av försiktighetsprincipen bedömde MPD därför att ett villkor om stoppreglering skulle föreskrivas.		
MMD Växjö TR 2021-07-21, M 195-21 MPD Länsstyrelsen Östergötland 2020-12-04, ärende 551-9733-19	Jönköpings kommun	- MPD beslutar att förlänga igångsättningstiden för vindkraftverk och föreskriver ett nytt villkor om BAT-mode. Tillståndet avser uppförande och drift av maximalt 14 vindkraftverk, med en maximal totalhöjd om 180 m. - MPD anser att de uppgifter som finns om förekomsten av fladdermusarter i området som bedöms löpa ökad risk att skadas vid vindkraftverk, motiverar att föreskriva sådana begränsningar i driften av vindkraftverken. Mot bakgrund av det begränsade produktionsbortfall som sådana begränsningar av driften väntas medföra, bedömer MPD att det är skäligt att föreskriva ett sådant villkor. Länsstyrelsen som föreslog villkoret motiverade det med resultatet från en ny fladdermusinventering under 2019, dvs. en inventering som genomfördes efter att det ursprungliga tillståndet vunnit laga kraft år 2014 och förlängd igångsättningstid beslutats år 2016. - MPD konstaterade att det i tillståndet, som ansökan om förlängd igångsättningstid avser, ställs krav på att verksamhetens kontrollprogram ska omfatta	Ja	<i>Villkor meddelat av MPD:</i> Samtliga vindkraftverk ska hållas avstängda med vingarna stillastående, eller med rotor ställd i idlat läge, när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens rotorhöjd och temperaturen samtidigt är högre än 14 °C. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		uppföljning av verksamhetens påverkan på fladdermöss. Om sökanden genom resultaten från en väl genomförd egenkontroll kan påvisa att det saknas behov av villkor till skydd för fladdermöss, finns möjlighet att ansöka om upphävande av villkoret med stöd av 24 kap. 13 § p 2 miljöbalken. Det åligger då sökanden att visa att villkoret är strängare än nödvändigt eller att ändringen påkallas av omständigheter som inte kunde förutses när tillståndet gavs. Beslutet överklagades till MMD. Domstolen delar MPD:s bedömning.		
MPD Länsstyrelsen Västernorrland 2021-11-23, dnr. 551-1116-2021	Sollefteå kommun	- Ansökan om tillstånd för uppförande och drift av åtta vindkraftverk med en totalhöjd på maximalt 250 meter. - Två inventeringar hade genomförts under juli 2014 och juli 2020. Inventerarna bedömde att aktivitet och förekomst av fladdermöss var generellt låg vid projektområdet och hänvisade till ett forskningsprojekt som visat att risken för kollisioner inte utgjorde något större problem vid vindkraftsetablering i norra Sverige, såvida projektområdet inte låg i kustlandet eller i närheten av någon älv. Inga kolonier fastställdes av inventeringen och lokalerna med högst aktivitet låg utanför verksamhetsområdet. - MPD påpekade att verksamhetens påverkan på fladdermöss kan följas upp i enlighet med 26 kap. 19 § miljöbalken, som föreskriver att den som bedriver verksamhet som befaras påverka miljön fortlöpande ska planera och kontrollera verksamheten för att motverka och förebygga sådana verkningar. Det framgår även att den som bedriver sådan verksamhet genom egna undersökningar eller på annat sätt ska hålla sig underrättad om verksamhetens påverkan på miljön.	Ja, men inte nödvändigt vid tidpunkten för MPD:s beslut (se delegationsvillkor)	<i>Delegationsvillkor:</i> Miljöprövningsdelegationen överläter åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende: (...) D7. Installation av så kallat batmode till skydd för fladdermöss.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		Med beaktande av detta bedömde MPD att förekomsten av fladdermöss inte utgjorde ett hinder för att tillåta verksamheten, men att skyddsåtgärder kunde bli aktuella att vidta om uppföljande kontroll visar att det behövs.		
MMD Nacka TR 2021-12-03, M 9532-20 MPD Länsstyrelsen Dalarna 2020-11-26, dnr. 551-6466-2019	Ovanåkers & Rättviks kommun	- Målen avser tillstånd till uppförande och drift av gruppstation för upp till 80 vindkraft med en totalhöjd på maximalt 230 meter vid Broberget samt maximalt 35 vindkraftverk med en maximal höjd på 230 meter vid Lannaberget. - Vid de undersökningar som sökanden har utfört under åren 2012 och 2013 har åtminstone tre fladdermusarter identifierats i och i närheten av det aktuella projektområdet, varav den mest frekvent observerade är nordisk fladdermus. Nordisk fladdermus är en s.k. högriskart, dvs. en art som påvisats ha en benägenhet att dödas av vindkraftverkens rotorblad. Utredningen i målet ger inte stöd för att förekomsten av den arten endast skulle vara försumbar. Vidare kan det konstateras att nordisk fladdermus numera är rödlistad som NT (nära hotad). Det står klart att nordisk fladdermus är skyddad enligt 4 § artskyddsförordningen. - MPD anför att Nordfladdermusen nästan aldrig förekommer i höjd med rotorerna. Den är därmed enligt MPD normalt inte i riskzonen vid vindkraftutbyggnad i norr. MPD anser det därför inte vara motiverat att föreskriva ett villkor med stoppreglering för fladdermöss. - MMD gör en annan bedömning och föreskriver ett villkor om stoppreglering. Med hänsyn till det starka skydd som dessa fladdermöss åtnjuter enligt artskyddsförordningen finns det enligt domstolen skäl att ställa krav på bolaget att vidta särskilda åtgärder för att minska risken för att fladdermössen ska dödas vid	Ja	Vindkraftverken ska hållas avstängda från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september när vindhastigheten i rotorhöjd är lägre än 6 m/s (medelvind under en tio-minutersperiod) och temperaturen samtidigt är över 14 °C. Vindkraftverken behöver dock inte hållas avstängda då det är kraftigt regn eller dimma.
MMD Nacka TR 2021-12-03, M 9325-20 MPD Länsstyrelsen Dalarna 2020-11-26, dnr. 551-6464-2019				

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		kollision med vindkraftverken. Det sker lämpligast genom ett villkor om driftreglering. MMD motiverar villkoret med att nordisk fladdermus är en högriskart som påvisats ha en benägenhet att dödas av vindkraftverkens rotorblad. Ingenting sägs i domen om att arten nästan aldrig flyger i den relevanta höjden. Med denna skyddsåtgärd utgör förekomsten av fladdermöss enligt domstolen inte något hinder mot att tillåta etablering och drift av vindkraftverken.		
MPD Länsstyrelsen Östergötland 2022-03-23, dnr. 7337-2017	Vaggeryds kommun	- Ansökan avser tillstånd till uppförande och drift av maximalt fem vindkraftverk med en totalhöjd om maximalt 250 meter. - Fladdermöss hade inventerats vid ett flertal tillfällen under 2013. Den registrerade faunan under yngelperioden var artfattig och utgjordes till största delen av vanligt förekommande arter. Under migrationsperioden ökade antalet noterade arter, bl.a. med två starkt hotade arter, sydfladdermus och barbastell. - MPD anser att BAT-mode skulle föreskrivas. Sökanden framförde i bemötande att ett sådant villkor inte är nödvändigt för vindkraftverk på de positioner som nu är aktuella. - MPD konstaterade att det förekom fladdermusarter (större brunfladdermus och nordfladdermus) i området som bedöms ha ett beteende som gör dem extra utsatta för risken att skadas vid vindkraftverk. Mot bakgrund av att fladdermössens utnyttjande av området kan förändras av att vindkraftverken uppförs samt att avstängning i enlighet med det villkor som föreslås förväntas ge ett litet produktionsbortfall, bedömde MPD att det var motiverat att föreskriva villkor om att vindkraftverken ska stängas av under perioder. - MPD ansåg att villkoret borde utformas enligt de rekommendationer som ges i rapporten "Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss – Uppdaterad	Ja	<i>Villkor:</i> 9. Samtliga vindkraftverk ska hållas avstängda med vingarna stillastående eller med rotor ställd i idlat läge när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens rotorhöjd och temperaturen samtidigt är högre än 14 °C. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september. Vindkraftverken behöver dock inte hållas avstängda/ställas i idlat läge om det är kraftigt regn eller dimma. <i>Delegationsvillkor:</i> MPD överlåter med stöd av 19 kap. 5 § 9 p. jämfört med 22 kap. 24 § 3 st. miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som kan föranledas av följande. [...] Villkor 9 avseende avstängning av vindkraftverk för att minska risken för skada på fladdermöss.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		syntesrapport”. Stoppreglering ansågs inte nödvändigt vid kraftigt regn eller dimma, eftersom fladdermöss inte förväntas vara aktiva i samma utsträckning vid sådana väderbetingelser, åtminstone inte i rotorhöjd. Villkoret borde enligt MPD även innehålla möjlighet att låta vingarna röra sig mycket sakta av egen kraft för att undvika maskinskador (så kallat idlat läge).		
MPD Länsstyrelsen Västernorrland 2022-04-12, ärende 551-1117-2021	Sollefteå kommun	- Ansökan avser tillstånd för uppförande och drift av tio vindkraftverk med en totalhöjd på maximalt 250 meter. - Två inventeringar genomfördes under juli 2014 och juli 2020. Inventerarna bedömde att aktivitet och förekomst av fladdermöss generellt var låg vid projektområdet och hänvisade till ett forskningsprojekt som visat att risken för kollisioner inte utgjorde något större problem vid vindkraftsetablering i norra Sverige, såvida projektområdet inte låg i kustlandet eller i närheten av någon älv. Inga kolonier fastställdes vid inventeringen och lokalerna med högst aktivitet låg utanför verksamhetsområdet. - MPD påpekade att verksamhetens påverkan på fladdermöss kan följas upp i enlighet med 26 kap. 19 § miljöbalken, som föreskriver att den som bedriver verksamhet som befaras påverka miljön fortlöpande ska planera och kontrollera verksamheten för att motverka och förebygga sådana verkningar. Det framgår även att den som bedriver sådan verksamhet genom egna undersökningar eller på annat sätt ska hålla sig underrättad om verksamhetens påverkan på miljön. - Med beaktande av detta fann MPD att förekomsten av fladdermöss inte utgjorde ett hinder för att tillåta verksamheten, men att skyddsåtgärder kunde bli aktuella att vidta om uppföljande kontroll visar att det behövs.	Ja, men inte nödvändigt vid tidpunkten för MPD:s beslut (se delegationsvillkor)	<i>Delegationsvillkor:</i> Miljöprövningsdelegationen överlåter åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende: (...) D7. Installation av så kallat batmode till skydd för fladdermöss.
MMD Växjö TR 2022-04-26, M 6085-21	Norrköpings kommun	MPD avslog sökandens ansökan om tillstånd att uppföra och driva fyra vindkraftverk.	Nej.	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MPD Länsstyrelsen Östergötland 2021-11-02, ärende nr 551-6715-19		- MPD anför att användandet av tillfällig stoppreglering (BAT-mode), som sökanden föreslår, har bedömts ge förhållandevis god effekt när det gäller att minska risken för dödlighet vid vindkraftverk. MPD konstaterar dock att utöver ökad dödlighet till följd av kollisioner kan byggnation av vindkraft även påverka fladdermöss genom att deras livsmiljö förändras. - MPD betonar att Naturvårdsverket bland annat har framfört att de anser att vindkraft inte bör etableras i områden, eller nära invid, där fladdermössen har viktiga livsmiljöer, såsom våtmarker och äldre skogsstrukturer, och att den aktuella lokaliseringen kan vara riskfylld i förhållande till sådana miljöer. Vidare påtalas även att det saknas underlag avseende migrerande fladdermöss och att det kustnära läget kan innebära förekomst av betydelsefulla stråk för flyttande arter, vilket i så fall kan kräva särskild hänsyn. Något bemötande av dessa synpunkter har inte lämnats av sökanden. - MPD konstaterar att det finns osäkerheter kring den påverkan verksamheten kan medföra för fladdermöss. Mot bakgrund av den förhållandevis höga artrikedomen, förekomsten av flera högriskarter, verksamhetens placering i anslutning till miljöer som bedöms kunna vara viktiga för fladdermössen samt att verksamheten planeras i ett område som kan vara beläget inom viktiga flyttstråk för fladdermöss bedömer MPD att det inte är visat att den valda platsen utgör är en lämplig lokalisering när det gäller påverkan på fladdermöss. - MMD tar inte ställning i frågan om BAT-mode då tillståndsansökan avslogs på andra grunder.	MMD tar inte ställning till frågan om BAT-mode på nytt, utan avslår ansökan på andra grunder.	
MÖD 2019-12-12, M 9211-18	Aneby kommun,	MPD beviljade tillstånd för uppförande och drift av max fem vindkraftverk med totalhöjd om max 210 meter.	Ja. MMD ansåg inte att det var en godtagbar	För att minska risken för skada på fladdermöss ska vindkraftverken stängas av när medelvindhastigheten

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MMD Växjö TR 2018-09-25, M 1559-17 MPD Länsstyrelsen Östergötland 2017-02-23, dnr. 551-2408-16	Jönköpings län	- Genomförd fladdermusinventering visade att tio fladdermusarter påträffades, varav flera av dessa bedömdes ha hög risk att kollidera med vindkraftverk. - MPD konstaterade att de inventeringar av fladdermöss som redovisats i ansökningshandlingarna visade att området hyser en artrik fladdermusfauna med förekomst av flera så kallade högriskarter samt två rödlistade arter. MPD bedömde mot bakgrund av detta att villkor skulle föreskrivas som reglerade vindkraftverkens drift under de perioder då risken är stor att fladdermöss förolyckas vid vindkraftverken. - MMD påpekade att den rika förekomsten av fladdermöss i området och kunskapen om att åtminstone stor fladdermus riskerade att skadas på populationsnivå, att ett uppförande av den planerade vindkraftsparken skulle innebära en risk för överträdelse av förbudet i artskyddsförordningen, även med beaktande av möjligheten för verksamhetsutövaren att vidta försiktighetsåtgärder. MMD menade även att sökanden inte har visat annat än att det borde vara möjligt att utan orimliga merkostnader hitta en mindre störningskänslig plats för den sökta vindparken. MMD bedömde därför att lokaliseringskravet inte var uppfyllt och att MPD:s beslut skulle ändras och ansökan avslås. Målet överklagades till MÖD. - MÖD konstaterade inledningsvis att utredningen visade att den valda platsen för vindparken hade en förhållandevis artrik förekomst av fladdermöss och att ett tillåtande av verksamheten skulle kunna föranleda att vissa fladdermössarter tog skada på individnivå. Däremot ansåg MÖD att den komplettering av utredningen som givits in till domstolen gav stöd för att verksamheten, med det föreskrivna villkoret om stoppreglering, inte skulle komma att påverka någon av fladdermusarterna på populationsnivå.	skyddsåtgärd, men MÖD ansåg däremot att det var tillräckligt.	under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under perioden fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 10 oktober.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		• Miljökonsulten som utfört inventeringen bedömde att det angående barbastell inte fanns någon koloni, men att arten jagade i området med ökande intensitet efter reproduktionsperioden. • Miljökonsulten hade i sin rapport framfört att de planerade vindkraftverken inte bedömdes ge direkta negativa fysiska effekter på någon fladdermusmiljö om de placerades i skogsmark. Följs föreslagna skyddsåtgärder med drift som är anpassad till fladdermöss bedömde konsulten inte att denne kunde avråda från en etablering utifrån insamlade data. • Enligt MÖD fanns därmed inte något hinder mot den valda lokaliseringen med hänsyn till förekomsten av fladdermöss och det saknades förutsättningar att avslå ansökan på grund av detta. • MÖD återförvisade målet för fortsatt prövning av övriga frågor. I det återförvisade målet (se nedan, MMD Växjö TR 2020-12-21, M 5944-19) konstaterade domstolen att frågan om fladdermöss redan prövats av MÖD och att frågan därmed inte kan prövas igen av MMD då inga nya avgörande omständigheter framkommit i samband med handläggningen av detta mål.		
MÖD 2022-04-26, M 610-21 MMD Växjö TR 2020-12-21, M 5944-19 MPD Länsstyrelsen Östergötland 2017-02-23, dnr. 551-2408-16	Aneby kommun, Jönköpings län	• Ansökan avsåg tillstånd till gruppstation för vindkraft. • I det aktuella området fanns en förhållandevis artrik förekomst av fladdermöss. Vid inventeringar påträffades fem högriskarter. Aktiviteten hos dessa var dock låg förutom vad avsåg nordfladdermus och dvärgpipistrell. • MPD bedömde mot bakgrund av förekomsten av sk. högriskarter och rödlistade arter i området, att det var motiverat att föreskriva villkor om driftreglering. • MMD påpekade att förekomsten av fladdermöss i området har prövats av MÖD (se ovan i MÖD:s dom den 12 december 2019 i mål nr M 9211-18) och kunde	Ja	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		inte prövas på nytt av MMD, såvida inte någon avgörande ny omständighet framkommit i samband med handläggningen av detta mål. MÖD ansåg att utredningen gav stöd för att stoppreglering i detta fall utgjorde en effektiv skyddsåtgärd som gjorde att otillåten påverkan på fladdermöss i området kunde undvikas. Utredningen gav även vid handen att verksamheten inte medförde någon oacceptabel påverkan på fladdermössens habitat. Sammantaget fanns inte skäl att avslå ansökan med hänsyn till fladdermöss enligt MÖD.		
MMD Östersunds TR 2022-05-10, M 1526-21 MPD Länsstyrelsen i Västernorrland, 2021-04-28, ärende nr 551-787-2020	Sollefteå kommun och Ragunda kommun	- Ansökan gällde tillstånd för att uppföra och driva en gruppstation med 26 vindkraftverk vid Finnåberget i Ragunda och Sollefteå kommuner, Jämtlands och Västernorrlands län. - Efter en fladdermusinventering konstaterades att inga koloniplatser kunde fastställas och att påverkan bedömdes som liten med avseende på fladdermöss. Verksamhetsområdet låg inte inom ett utsatt område med särskilt hög aktivitet av fladdermöss. - MPD överlät därför åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende bl.a. BAT-mode till skydd för fladdermöss. - MMD beslutade att vad MPD förordnat i förhållande till bland annat delegationen avseende BAT-mode skulle gälla.	BAT-mode ansågs inte vara nödvändigt.	<i>Delegationsvillkor</i> Miljöprövningsdelegationen överlåter åt tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende: (...) att vid behov ska tillsynsmyndigheten kunna föreskriva villkor om s.k. batmode till skydd för fladdermöss.
MMD Växjö TR 2022-05-11, M 6146-21 Länsstyrelsen Kronoberg 2021-11-15, dnr. 505-2523-2021	Ljungby kommun	- Miljö- och byggnämnden i Ljungby kommun beslutade att förbjuda uppförande av tre vindkraftverk. Beslutet överklagades till länsstyrelsen. - Vid den fladdermusinventering som utfördes i augusti 2013 observerades sex olika fladdermusarter i projektområdet, varav fyra av dessa var högriskarter. Sökanden angav i anmälan att denne kommer att införa	Nej	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		en så kallad stoppreglering, BAT-mode, vid behov för att minska risken för att skada fladdermöss eller fåglar. - Länsstyrelsen anförde att även om det kunde konstateras att det på en viss plats förekom fladdermöss kunde vissa försiktighetsmått, t.ex. BAT-mode, förhindra att risk uppkommer för skada eller störning (med hänvisning till bl.a. MÖD 2013:13). - När det gällde vindkraftverk 2 (överklagandet avsåg totalt tre vindkraftverk), så konstaterade länsstyrelsen att detta sannolikt utgjorde födosöksplats för fladdermössen. Nämnade vindkraftverk låg nära våtmarkens kantzoner, vilka sannolikt hyste höga naturvärden och lockade till sig insekter. Länsstyrelsen konstaterade därför att detta verk ligger olämpligt lokaliserat i förhållande till fladdermössens födosök i området. Länsstyrelsen ansåg därmed att det fanns en risk att vindkraftverk 2 kunde utgöra störningar för fladdermöss. Länsstyrelsen ansåg även att ett försiktighetsmått om BAT-mode inte skulle mildra denna risk. Detta vindkraftverk kunde därför inte anses lämpligt lokaliserat med hänsyn till 2 kap. 6 § miljöbalken och länsstyrelsen avslog överklagande av beslutet i den del som avsåg vindkraftverk 2. - MMD instämde i länsstyrelsens bedömning att vindkraftverk 2 kunde medföra störningar för fladdermöss och att vindkraftverket således inte kunde anses lämpligt lokaliserat med hänsyn till 2 kap. 6 § miljöbalken.		
Regeringsbeslut 3 Miljödepartementet 2022-05-19, dnr M2018/02437	Skåne län	Beslutet avser en ansökan om ändring av tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon till uppförande och drift av gruppstation för vindkraft m.m. vid Kriegers Flak.	Ja	Under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september ska vindkraftverken stängas av från solnedgång till soluppgång förutsatt att vindstyrkan i rotorhöjd är <6 m/s och temperaturen samtidigt är >14 °C. Vid

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		- Regeringen konstaterade att kunskapen om dödlighet för fladdermöss vid marina vindkraftsparker var bristfällig. - Regeringen hänvisade till den syntesrapport som tagits fram av Naturvårdsverket (Vindval rapport 6467) och att det finns mycket som tyder på att fladdermössens beteende till havs är likartat det vid landbaserade vindkraftverk. - Regeringen ansåg därför att det tills vidare är rimligt att utgå ifrån att risken för fladdermöss att dödas av vindkraftverk är likartad till havs och på land. - Regeringen anförde att de provisoriska villkor för stoppreglering till skydd för fladdermöss som Vattenfall förslagit, innebar att riskerna för påverkan på fladdermöss i området minimerades och hanterades på ett godtagbart sätt.		kraftigt regn och/eller dimma behöver dock verken inte stängas av även om dessa förhållanden råder. Tillsynsmyndigheten får, om uppföljande undersökningsprogram efter parkens uppförande och idrifttagande visar att kollisionrisken mellan fladdermöss och vindkraftrotorerna är obetydlig, besluta om undantag från hela eller delar av denna verksamhetsbegränsning.
MMD Vänersborgs TR 2022-08-11, M 4607-20 MPD Länsstyrelsen i Västra Götaland, 2020-10-15, ärende nr 551-28848-2019	Töreboda kommun	- MPD meddelade tillstånd för att uppföra och driva tio vindkraftverk med vardera en totalhöjd på 240 meter, samt tillhörande anläggningar. - En fladdermusinventering, utförd 2016, visade på att det endast förekom en högriskart, nordfladdermus, inom projekteringsområdet och att aktiviteten av denna var låg. Påverkan på fladdermusen bedöms därför som ringa. MPD hänvisade till två domar där MÖD kommit fram till att det varit befogat med ett villkor att vindkraftverken ska stängas av då väderförhållanden råder vid verken som gör att aktivitet av fladdermöss bedöms vara hög. Även om aktiviteten i det undersökta området tycktes vara förhållandevis låg ansåg MPD att driftreglering var en skyddsåtgärd som enligt försiktighetsprincipen var befogad. Det fanns en oro för att nattskärnor likt fladdermöss kan attraheras till insekter som under vissa väderförhållanden ansamlas runt vindkraftverkens torn. Även om inte detta var	Ja	Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och om temperaturen samtidigt är högre än 14°C vid navet. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden 15 juli - 15 september.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		bekräftat ansåg MPD att det inte kunde uteslutas att BAT-mode även får en positiv effekt för nattskärran. • Beslutet överklagades till MMD. Med beaktande av förhållandena på platsen ansåg domstolen att den sökta verksamheten inte kunde bedrivas utan att tjäder riskerade att påverkas på ett förbjudet sätt. MMD upphävde därmed det överklagade beslutet och avlog tillståndsansökan. • Däremot instämde MMD med den bedömning som gjorts av MPD, såvitt avser lokaliseringen i förhållande till övriga skyddsvärda arter (däribland fladdermöss), och fann verksamheten tillåtlig i detta hänseende. Därav kan slutsatsen dras att driftregleringen ansågs utgöra en tillräcklig skyddsåtgärd även av MMD.		
MPD Länsstyrelsen Västerbotten 2022-09-07, ärende 551-6007-2020	Storumans kommun	• Ansökan avsåg ändringstillstånd i förhållande till MPD:s beslut den 15 juni 2017 (ärende 551-5571-2014). • MPD ändrade tillståndet på så sätt att vindkraften fick ha en totalhöjd om högst 250 meter och angivet område för uppförande och drift skulle omfatta ytterligare en fastighet. • I grundtillståndet fanns krav på skyddsåtgärder genom BAT-mode. • Utifrån Vindvals rapport 6827 och att stoppreglering i enlighet med villkor i grundtillståndet skulle komma att användas under perioden när fladdermössen migrerade ansåg MPD att höjningen av vindkraftverken inte skulle komma att innebära någon beaktansvärd ökad risk för skada på fladdermöss som skulle medföra att höjningen inte var tillåtlig.	Ja	<i>Villkor meddelat i befintligt tillstånd:</i> Verken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från en timme före solnedgång till en timme efter solnedgång under perioden från och med 15 juli till och med 30 september.
MMD Växjö TR 2022-11-22, M 6352-21	Nybro kommun, Kalmar län.	• Ansökan avsåg tillstånd till att uppföra och driva en gruppstation med nio vindkraftverk med vardera en totalhöjd om högst 204 meter jämte därtill hörande anläggningar och kringutrustning.	Nej	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MPD Länsstyrelsen i Kalmar län, 2021-12-10, ärende nr 551-5272-20		- MPD konstaterade att aktiviteten inom området varierade, men att det höga artantalet tydde på att ekologin var gynnsam för fladdermöss, i vart fall avseende födosök. MPD bedömde, i likhet med Naturvårdverket, att stoppreglering inte utgjorde en tillräcklig skyddsåtgärd i ett område med hög artdiversitet, förekomst av flera högriskarter, flera rödlistade arter samt gynnsamma miljöer i vindkraftverkens närområde. - MPD bedömde att området med hänsyn till risk för både dödande och störning av fladdermöss var olämpligt för etablering av vindkraft, och avslog ansökan. - Sökanden överklagade beslutet och yrkade att MMD, med ändring av MPD:s beslut, meddelar tillstånd förenat med föreslagna villkor avseende stoppreglering. - MMD konstaterade att det framkom i målets utredning att en etablering av vindkraft gör att miljöer som är viktiga för fladdermössen kan försvinna eller försämrats. Vid fladdermusinventeringen noterades hög aktivitet i området samt ett antal högriskarter. Närheten till födosöksområden berördes emellertid inte av MMD. - Enligt MMD:s bedömning var det inte möjligt att förena tillståndet med försiktighetsåtgärder som gjorde lokaliseringen godtagbar. Redan med beaktande av denna omständighet bedömde MMD att det saknades skäl att ändra det överklagade beslutet eftersom lokaliseringen av verksamheten inte bedömdes uppfylla de krav som ställdes i 2 kap. 6 § miljöbalken.		
MMD Växjö TR 2023-02-28, M 175-23	Kristianstads kommun	MPD lämnade med stöd av 9 kap. miljöbalken, tillstånd till vindkraftverksamhet för fortsatt drift av gruppstation med maximalt fem vindkraftverk med totalhöjd om högst 81 meter.	Ja	Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och temperaturen överstiger 10 °C. Detta gäller från en timme före solnedgång

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MPD Länsstyrelsen Skåne, 2022-12-01, ärende nr 551-11962-2022		- I detta fall riskerade vindkraftverk på den aktuella platsen att påverka flera olika arter av fladdermöss, däribland flertalet högriskarter. MPD för ett långtgående resonemang om hur villkoret för BAT-mode ska utformas och föreslår ett villkor som är mer långtgående än vad som vanligen föreskrevs i domar. MPD bedömde dock i detta fall att villkoret både var miljömässigt motiverat och ekonomiskt rimligt trots ett större produktionsbortfall, eftersom det handlade om en befintlig verksamhet där det stod mellan att förbjuda verksamheten eller vidta tillräckliga skyddsåtgärder utifrån de resultat som bolaget redovisat i sin inventering under yngel- och migrationsperioderna. - Det långtgående villkoret motiverades även av förekomsten av bekräftade fladdermöss i närliggande Natura 2000-områden i kombination med att högriskarter påträffats även under yngelperioden. - MPD konstaterade att högriskarter förekom vid vindkraftverken vid lägre temperaturer än bolagets förslag, 14 °C (som även är det normalt föreskrivna). Hur frekvent fladdermusaktivitet som förekom vid dessa temperaturer samt om fladdermöss förekom uppe vid vindkraftverken under dessa perioder var oklart, varför MPD utifrån försiktighetsprincipen bedömde att det var sannolikt att fladdermöss i detta område var aktiva vid temperaturer ner till minst 10 °C. - MMD avslog överklagandet om ändring av villkor avseende buller och bedömde inte frågan om BAT-mode.		till en timme efter soluppgång under perioden fr.o.m. den 1 juni t.o.m. den 15 oktober. Vindkraftverken behöver inte hållas avstängda vid kraftigt regn eller dimma.
MMD Umeå TR 2023-03-31, M 3410-21 MPD Länsstyrelsen Västerbotten 2021-11-25, dnr. 551-12-2018	Skellefteå kommun	- Ansökan avsåg tillstånd till uppförande och drift av maximalt 19 vindkraftverk och tillhörande anläggningar. Totalhöjden på vindkraftverken fick uppgå till högst 250 meter. - Av fladdersmusinventeringen framgick att nordfladdermus identifierats vid flera lokaler.	Ja	Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 5 m/s vid verkens nav. Detta gäller från en timme före solnedgången till en timme efter soluppgången under

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		Aktiviteten var låg eller obefintlig på alla lokaler utom en, där det noterades en relativt hög aktivitet. Sökanden hade angivit att resultatet skulle tolkas med försiktighet men att det mesta tydde på att aktiviteten från nordfladdermöss i området generellt sett var låg. - MPD konstaterade att kunskapsläget generellt var lågt när det gällde utbredning, artsammansättning och beteende hos fladdermöss i norra Sverige. Därav, och med hänsyn till försiktighetsprincipen, bedömde MPD att ett villkor om stoppreglering skulle föreskrivas. Genom det föreskrivna villkoret ansåg inte MPD att det förelåg någon beaktansvärd risk för skada på fladdermöss samt att verksamheten inte kom i konflikt med fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen vad gäller fladdermöss. - MMD behandlar inte denna fråga i sin dom, varmed MPD:s villkor står fast.		perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 30 september.
MPD Länsstyrelsen Västerbotten 2023-04-20, ärende 551-5924-2020	Umeå kommun och Robertsfors kommun	- Ansökan gällde ändringstillstånd och villkorsändring i förhållande till tillstånd meddelat av MPD den 10 april 2014 (ärende 551-1182-2012). - Villkor om stoppreglering hade föreskrivits i grundtillståndet. Sökanden ansåg att detta gått utöver vad som rekommenderades av Vindval 2017-rapporten och sökanden hade tagit fram en ny bedömning avseende påverkan på fladdermöss. Av den bedömningen framgick att stoppreglering rekommenderades och sökanden var villig att åta sig de övriga skyddsåtgärder som angavs i rapporten. - MPD menade att det förändrade säkerhetsläget och den påverkan som nu kunde bli på riksintresset för totalförsvarets militära del var en sådan omständighet som innebar att det inte var lämpligt att meddela ändringstillstånd.	MPD bedömer inte frågan om BAT-mode, ansökan avslås på andra grunder.	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
Regeringsbeslut II 1 Klimat- och näringslivsdepartementet 2023-05-15, dnr N2023/01060 (Kattegatt syd) Regeringsbeslut II 2 Klimat- och näringslivsdepartementet 2023-05-15, dnr KN2023/01077 (Galatea Galene)	Hallands län.	- Regeringen gav med stöd av 5 § lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon sökanden tillstånd till uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft med högst 80 vindkraftverk med tillhörande transformator-stationer och därmed sammanhängande anläggningar i Kattegatt inom Sveriges ekonomiska zon. Vindkraftverkens totalhöjd fick vara maximalt 350 m över medelvattennivån. - Regeringen anförde i sin motivering att potentiella effekter för fladdermöss var relaterade till en kollisionsrisk med vindkraftverken i driftskedet. Verksamhetsområdet var vid det aktuella tillfället inte av något värde för jagande fladdermöss, men skulle potentiellt kunna bli det i driftskedet, eftersom fladdermöss kan komma att lockas ut till parkområdet för att jaga insekter under ljumma och stilla somrarnätter. Under eventuell migration flyger fladdermössen lägre än vindkraftverkens fria höjd (distansen mellan rotorbladens nedersta punkt och havsytan) och kollisionsrisken bedömdes då som liten.	Ja	Under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september ska vindkraftverken driftregleras genom att vingarna hålls stillastående eller med rotor ställd i idlat läge från solnedgång till soluppgång, förutsatt att medelvindhastigheten under 10 minuter i rotorhöjd är lägre än 6 meter per sekund och temperaturen samtidigt är högre än 14 grader Celsius. Vid kraftigt regn eller dimma behöver vindkraftverken inte driftregleras på ett sådant sätt. För att undvika betydande risk för kollision med vår- och höstmigrerande fladdermöss ska vindkraftverken driftregleras under perioden för vår- och höstmigration under undersökningsperioden enligt vad som närmare anges i undersökningsprogrammet.
MMD Växjö TR 2023-06-20, M 1430-22 MPD Länsstyrelsen i Kalmar län, 2022-03-09, ärende nr 551-11559-20	Ljungby kommun	- MPD meddelade sökanden tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till en gruppstation bestående av maximalt 3 vindkraftverk, med en maximal totalhöjd på 270 meter vardera. - Vid inventeringen av fladdermöss identifierades sex arter, varav två betraktas som högriskarter för vindkraftkollisioner, nordfladdermus och dvärgpipistrell. Kring projektområdet hade goda fladdermusmiljöer identifierats, den närmaste strax sydväst om området. Enligt Naturcentrum AB, som genomförde inventeringen, var fladdermusaktiviteten i projektområdet låg. I Vindvals uppdaterade syntesrapport rekommenderas att man i södra Sverige (Götaland och Svealand) generellt använder	Ja	Under perioden 15 juli-15 september, från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång, ska stoppreglering till skydd för fladdermöss tillämpas. Stoppregleringen innebär att vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkets nav och temperaturen samtidigt överstiger 14 grader C.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		stoppreglering för att skydda fladdermöss. MPD bedömde, med bakgrund av detta, att stoppreglering kan anses som en tillräcklig skyddsåtgärd för att fladdermössen i området inte skulle påverkas på ett oacceptabelt sätt. • MMD höll med MPDs bedömning avseende stoppreglering. Däremot ändrade MMD villkorets lydelse enligt följande: ○ MPD:s formulering: <i>“Stoppregleringen innebär att vindkraftverkens rotorerna ska stå stilla för varje 10-minutersperiod som medelvindstyrkan vid navhöjd understiger 6 m/s samtidigt som temperaturen överstiger 14°C.”</i> ○ MMDs formulering: <i>“Stoppregleringen innebär att vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkets nav och temperaturen samtidigt överstiger 14 grader C.”</i> • MMD angav inte att ändringen i villkorets lydelse skulle utgöra mer än en språklig skillnad. MMD bedömde likt MPD att det med beaktande av vad som framkommit om låg aktivitet av fladdermöss inom området kunde anses tillräckligt med möjligheten att stänga verken enligt villkoret om stoppreglering. Det var sökanden som yrkat att formuleringen av villkoret skulle ändras eftersom den nya formuleringen är vanligare. Om rotorbladen ska stå helt stilla krävs annars att rotern låses, vilket är påfrestande för vindkraftverket. Med tanke på de straffrättsliga sanktioner som kan följa var det enligt sökanden av vikt att korrekt begrepp användes vid villkorsskrivningen och det saknades enligt sökanden skäl att avvika från den gängse formuleringen.		

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MPD Länsstyrelsen Västerbotten 2023-06-21, dnr. 551-5306-2015	Skellefteå kommun	- Ansökan om tillstånd för uppförande och drift av gruppstation för vindkraft omfattande 14 vindkraftverk med en totalhöjd på maximalt 250 meter. - Sökanden hade utfört en fladdermusinventering och resultatet visade att nordfladdermus och tajgafladdermus förekom inom verksamhetsområdet. - Nordfladdermus hade tidigare ansetts vara en s.k. högriskart när det gäller kollisionsrisk med vindkraftverk. Det fanns dock studier som pekade på det motsatta och MPD konstaterade att kunskapsläget var osäkert i denna fråga. Generellt var kunskapsläget lågt när det gällde utbredning, artsammansättning och beteende hos fladdermöss i norra Sverige. - Mot denna bakgrund och med beaktande av försiktighetsprincipen bedömde MPD därför att det var rimligt att villkor om stoppreglering skulle föreskrivas. Stoppregleringen avseende tidsperiod och vindhastighet överensstämde med rekommendationen i Vindvals syntesrapport "Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss" från 2017 (6740). Med det föreskrivna villkoret ansåg MPD att det inte förelåg någon beaktansvärd risk för skada på fladdermöss samt att verksamheten inte kom i konflikt med fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen vad gällde fladdermöss.	Ja	Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden 15 juli - 15 september.
MMD Umeå TR 2023-08-31, M 1787-21	Piteå kommun	- Ansökan avsåg tillstånd för högre vindkraftverk, med en högsta totalhöjd om 300 meter. - MMD kunde inte utifrån utredningen i målet bedöma om verksamheten var tillätlig i förhållande till påverkan på riksintresse för totalförsvaret, varför domstolen föreslog att regeringen borde överväga att komplettera utredningen i denna del. - Det har genom inventering klarlagts att nordfladdermus finns i och intill projektområdet. Sökanden hade i befintligt tillstånd åtagit sig att installera BAT-mode på	Ja	Vindkraftverk inom 1 km från fladdermuslokalerna vid Flötuträsk, Storganliden och Åbyälven ska från och med den 15 juli till och med den 15 september vara avstängda från solnedgång fram till 30 minuter före soluppgång när: temperaturen överstiger 5,0° vid rotorhöjd och

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		vindkraftverk inom 350-500 meter från Flötuträsk och Åbyälven. I den nya tillståndsansökan hade sökanden åtagit sig att inte placera vindkraftverk inom 500 meter från Flötuträsk, Storgranliden och längs Åbyälven. • Avseende frågan om BAT-mode ansåg MMD att det var en brist i utredningen att inventeringarna avseende fladdermöss var förhållandevis gamla. Vidare var BAT-mode enligt domstolen att se som bästa möjliga teknik till skydd för fladdermöss. Mot denna bakgrund och med beaktande av försiktighetsprincipen ansåg MMD att sökandens åtagande om skyddsavstånd till Flötuträsk, Storgranliden och längs Åbyälven inte ensamt utgjorde ett tillräckligt skydd för fladdermöss. Villkor borde också enligt MMD föreskrivas om att BAT-mode ska installeras i en skyddszon om 1 km från de områden som utpekats som fladdermuslokaler i ingivna inventeringar. • MMD motiverade inte hur domstolen landade i ett skyddsavstånd på 1 km eller varför just 5 grader angavs som riktvärde för stoppregleringen (även om det avviker markant från de 14 grader som vanligen föreskrivs). Det får alltså antas att detta är en bedömning utifrån försiktighetsprincipen.		• vindstyrkan som timmedelvärde mellan hela klockslag understiger 6,0 meter/sekund vid rotorhöjd. Avstängning av vindkraftverk enligt vad som anges ovan behöver inte göras vid regnmängder som överstiger måttlig eller mer. Med måttlig regnmängd avses att det förekommer upp till 4 mm regn under en timmes tid mellan hela klockslag.
MPD Länsstyrelsen Skåne 2023-09-07, dnr. 551-41783-2022	Ystad kommun	• Ansökan avsåg tillstånd till fortsatt drift av sex befintliga vindkraftverk med oförändrad placering, höjd och rotorbredd. • Genomförd inventering visade på överraskande artrik fladdermusfauna med tio registrerade arter, varav fem s.k. högriskarter. Beaktat detta kunde negativa effekter av gruppstationen inte uteslutas. Sökanden föreslog därför tillämpning av stoppreglering i enlighet med villkor i Naturvårdsverkets rapport 6740 (2017). • För verksamhetens tillåtlighet bedömde MPD att villkor om stoppreglering krävdes.	Ja	Vindkraftverken ska hållas avstängda från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under perioden 1 juni till och med 15 september, när vindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och temperaturen överstiger 10 °C. Avstängning behöver inte ske vid kraftigt regn eller dimma.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		• MPD konstaterade utifrån genomförda undersökningar i södra Sverige att fladdermöss var aktiva vid lägre temperaturer, högre vindhastigheter och att en högre fladdermusaktivitet kunde ske under en längre säsong än föreslaget stoppvillkor i syntesrapporten. Av praxis i MÖD hade också framkommit att det fanns utrymme att utforma stoppvillkor efter lokala förutsättningar (jfr MÖD:s domar i mål M 2579-17 och M 10548-19). MPD ansåg därav att det kunde finnas anledning att justera gränsdragningen för när stoppreglering skulle ske. • Med anledning av bekräftade fladdermusarter i området i kombination med att högriskarter påträffats även under yngelperioden, bedömde MPD att stoppreglering skulle tillämpas under en längre period än den som sökandena yrkat, för att inte riskera att motverka uppfyllandet av en gynnsam bevarandestatus för populationerna i området. • MPD bedömde att säsongen för tillämpning av stoppreglering i detta fall behövde utvidgas till att omfatta yngelperioden (juni) för att inte påverka fladdermössens föryngringsmöjligheter. Därtill bedömdes att tillfällig avstängning under höstmigrationen skulle utökas med anledning av Skånes mildare klimat, vilket medför att fladdermöss kan förväntas även sent under hösten. Stoppreglering skulle därmed ske under perioden juni till och med mitten av oktober. • Vidare förekom högriskarter vid vindkraftverken vid lägre temperaturer än sökandenas förslag, 14 °C. MPD bedömde utifrån försiktighetsprincipen att det var sannolikt att fladdermöss i detta område var aktiva vid temperaturer ner till minst 10 °C. • Länsstyrelsen hade yrkat på tillfällig avstängning av verken när vindhastigheten understeg 8 m/s, vilket MPD inte bedömde var miljömässigt motiverat.		

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MPD Länsstyrelsen Västerbotten 2023-10-04, ärende 431-2020	Robertsfors kommun	- Ansökan avsåg tillstånd till uppförande och drift av gruppstation för vindkraftverk. - Inventering hade genomförts varvid främst Nordfladdermöss identifierades men även individer ur släktet Myotis. Området bedömdes vara ett lågriskområde för vindkraftsetablering utifrån den forskning som fanns om fladdermöss. Skyddsåtgärder med stoppreglering bedömdes därför till följd av inventeringsresultatet inte vara motiverat. - MPD bedömde aldrig frågan om fladdermöss eftersom ansökan avslogs på annan grund. MPD gjorde bedömningen att riksintressena för vindbruk och totalförsvarets anläggningar var oförenliga eftersom vindkraftsetablering skulle medföra påtaglig skada på totalförsvarets intressen.	MPD bedömer inte frågan om BAT-mode, ansökan avslås på andra grunder.	
MPD Länsstyrelsen Västra Götaland 2023-10-16, dnr. 551-4200-2022	Tanums kommun	- Ansökan avsåg tillstånd till att uppföra och driva upp till tre vindkraftverk med vardera en totalhöjd på 210 meter. - MPD behandlade inte frågan om fladdermöss eller BAT-mode särskilt i sin motivering till beslutet. - Sökanden hade åtagit sig att tillämpa BAT-mode redan från början för att skydda eventuell förekomst av fladdermöss. - Det hade genomförts en skrivbordsstudie av fågel- och fladdermusfaunan år 2021 samt en kompletterande häckfågelinventering under perioden april-juli 2022. - Inom analysområdet hade inga observationer av fladdermöss rapporterats. Baserat på naturmiljön och den fladdermusinventering som hade utförts i Tanums kommun, bedömdes området kring vindparken inte hysa särskilt goda förutsättningar för fladdermöss. Med stöd av studien gjordes bedömningen att området lämpade sig för vindkraft med hänsyn till fågelarter och att en etablering ej skulle ha betydande påverkan på fladdermöss.	Ja	Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och om temperaturen samtidigt är högre än 14°C vid navet. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden 15 juli - 15 september.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MPD Länsstyrelsen Västra Götaland 2023-12-14, dnr. 27809-2023	Vårgårda kommun	- Ansökan avsåg tillstånd till uppförande och drift av tre vindkraftverk med vardera en högsta totalhöjd på 250 meter. - Den genomförda fladdermusinventeringen under 2022 visade att det förekom flera olika fladdermusarter inom verksamhetsområdet, varav tre högriskarter. Sökanden bedömde att den negativa effekten på fladdermöss skulle bli mycket begränsad genom tillämpning av driftreglering. - MPD delade bedömning och ansåg att negativ påverkan på fladdermöss kunde undvikas genom tillämpning av driftreglering på det sätt som sökanden föreslagit.	Ja	Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och om temperaturen samtidigt är högre än 14 °C vid navet. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden 15 juli–15 september. Tillsynsmyndigheten får besluta om undantag från första stycket om verksamhetsutövaren efter parkens uppförande och idrifttagande genom uppföljningsprogram kan visa att kollisionsrisken mellan fladdermöss och vindkraftverk är obetydlig vid något eller flera verk.
MMD Växjö TR 2024-02-13, M 6140-23 Länsstyrelsen Kronoberg 2023-11-06, dnr. 2847-2023	Ljungby kommun	- Miljö- och byggnämnden i Ljungby kommun beslutade att förelägga sökanden att följa särskilda försiktighetsmått avseende vindkraftverk. - Relevant fladdermusinventering utfördes under fyra dagar i augusti 2013. Utifrån inventeringsrapporten observerades sex olika arter fladdermöss i området, varav fyra utgjorde högriskarter. Två av de sex arterna klassades som ”nära hotad”. Eftersom rapporten inte tagits fram i närtid ansåg nämnden vidare att det inte var osannolikt att fler arter hade tillkommit eller att populationerna hade ökat sedan 2013. - Nämndens beslut överklagades med avseende på de meddelade försiktighetsmåten. Överklagandet avslogs av länsstyrelsen som ansåg att det meddelade försiktighetsmålet överensstämde med gällande praxis från MÖD om lämpliga åtgärder till skydd för fladdermöss. - MMD avslog senare nästa överklagande med motiveringen att vad som förekommit i handlingarna	Ja	Under perioden 15 juli -15 september, från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång, ska stoppreglering till skydd för fladdermöss tillämpas. Stoppregleringen innebär att vindkraftverkens rotorerna ska stå stilla för varje 10-minutersperiod som medelvindstyrkan vid navhöjd understiger 6 m/s samtidigt som temperaturen överstiger 14 C.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		inte föranleder MMD till annan bedömning än att nämndens beslut ska bestå.		
MPD Länsstyrelsen Västerbotten 2024-04-04, dnr. 551-3511-2022	Dorotea kommun	- Tillstånd till uppförande och drift av maximalt sex vindkraftverk med en totalhöjd på maximalt 280 meter. - Genom inventering hade två arter av fladdermöss noterats i och omkring området: nordfladdermus och taigafladdermus. Dessa två arter väntades förekomma regelbundet inom området. Taigafladdermusen födosöker på lägre höjder varför risken för dödsfall genom kollision med vindkraftverkens rotorblad var liten. Arten föredrar sumpskogar eller blöta skogar. Då bolaget åtagit sig att undvika blöta områden samt bevara förekommande sumpskogsimpediment bedömde MPD påverkan på artens livsmiljöer som försumbar. - Nordfladdermus är en högriskart. Vissa studier tydde på att nordfladdermusen i norra Sverige födosöker på lägre höjder jämfört med i södra Sverige. Bestämmelserna i artskyddsförordningen innebär att fladdermössen ska skyddas på individnivå. - MPD bedömde att det inte kunde uteslutas att nordfladdermusen kunde födosöka i nivå med vindkraftsverkens vingar, även i den del av landet där verksamheten planerades. Mot denna bakgrund och med beaktande av försiktighetsprincipen bedömde MPD att det var rimligt att ett villkor om stoppreglering skulle föreskrivas. Med det föreskrivna villkoret ansåg MPD att det inte förelåg någon beaktansvärd risk för skada på fladdermöss samt att verksamheten inte skulle komma i konflikt med fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen vad gällde fladdermöss. - För att minimera produktionsbortfallet har villkoret försetts med undantaget att stoppreglering inte behövde ske vid kraftigt regn eller dimma. Enligt Vindvals syntesrapport förväntas inte fladdermöss vara aktiva i rotorhöjd vid den typen av väderförhållanden.	Ja	Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 meter per sekund vid verkens nav och temperaturen överstiger 9 °C. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden 15 juli–15 september. Vindkraftverken behöver inte hållas stängda vid kraftigt regn eller dimma.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MÖD 2024-05-02, M 12177-23 MMD Östersunds TR 2023-09-14, M 1569-21 <i>Nytt vilandeförklarat mål efter återförvisning: MMD Östersunds TR mål nr M 1416-24</i>	Gävle & Söderhamns kommun	- MMD lämnade sökanden tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken för att inom allmänt vattenområde i södra Bottenhavet, uppföra och driva en gruppstation för vindkraft omfattande högst 51 vindkraftverk med en totalhöjd om maximalt 290 meter. - MMD överlät till Länsstyrelsen i Gävleborgs län att föreskriva en driftreglering i enlighet med de vind- och väderförhållanden och under den tidsperiod som angavs i villkor 30 under perioderna 1 augusti – 15 oktober eller 15 april – 31 maj om resultatet från undersökningsprogrammet av fladdermöss skulle påvisa en stor aktivitet av fladdermöss och det skulle bedömas föreligga en betydande risk för påverkan på fladdermöss från verksamheten. - MÖD undanröjde MMD:s dom och återförvisade målet till MMD för fortsatt behandling. Detta på grund av att samordning borde ha skett av två ansökningar enligt 16 kap. 11 § miljöbalken. MMD:s handläggning hade inneburit att domstolen inte tagit ställning till en fråga som hade betydelse för om det sökta tillståndet ska ges (frågan var inte kopplad till BAT-mode i sig). MMD var den enda instans som enligt MÖD i det uppkomna processuella läget hade möjlighet att göra en samordnad prövning. - Målet har nu vilandeförklarats hos MMD med nytt målnummer M 1416-24.	MMD lämnar tillstånd med villkor om driftreglering. MÖD undanröjer MMD:s dom och återförvisar målet till MMD för fortsatt behandling.	<i>Ursprungligt villkor meddelat av MMD:</i> Vindkraftverken ska fram till dess att undersökningsprogrammet avslutats, driftregleras (BAT-mode) när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och temperaturen samtidigt är högre än 14 °C. Detta gäller från solnedgången till soluppgången under perioden 1 augusti – 15 oktober. Driftreglering behövs inte vid kraftigt regn eller dimma även om förhållandena angivna ovan råder.
MPD Länsstyrelsen Västra Götaland 2024-06-11, dnr. 49585-2023	Borås kommun	- Ansökan om tillstånd till uppförande, drift och avveckling omfattande maximalt fyra vindkraftverk med en totalhöjd om högst 250 meter. - Med syfte att bedöma fladdermusförekomst i området genomfördes under 2022 en fladdermusinventering. Av de påträffade arterna betraktades nordfladdermus, dvärgpipistrell, större brunfladdermus samt gråskimlig fladdermus som högriskarter i förhållande till vindkraft. Bland dessa fyra arter dominerades den registrerade	MPD bedömer inte frågan om BAT-mode, ansökan avslås på andra grunder.	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		aktiviteten av dvärgpipistrell och nordfladdermus, vilka tillsammans stod för drygt 90 % av högriskarternas aktivitet. - För att säkerställa att den ansökta verksamheten inte skulle orsaka en betydelsefull negativ effekt på vare sig individnivå eller populationsnivå åtog sig sökanden att vidta försiktighetsåtgärder genom villkor om driftreglering. - MPD behandlade inte frågan om fladdermöss eller BAT-mode särskilt i sin motivering till beslutet. Ansökan om tillstånd avslogs eftersom Försvarsmakten anförde att vindparken skulle innebära påtaglig skada på ett riksintresse för totalförsvarets militära del och MPD saknade skäl att ifrågasätta detta.		
MPD Länsstyrelsen Kalmar län 2024-09-03, dnr. 1733-2024	Alvesta kommun	- Ansökan avsåg ändring av villkor i tillstånd till gruppstation med vindkraftverk. - Sökanden menade att den tidigare villkorslydelsen var strängare än nödvändigt. Syftet med den ansökta ändringen var att kunna öka vindkraftsparkens produktion. - MPD instämde i sökandens bedömning att det var rimligt att införa en temperaturvariabel i villkoret. Den gräns på 14 grader som föreslogs i Vindvals uppdaterade syntesrapport hade kommit att bli praxis. Emellertid fanns senare forskning som indikerade att fladdermöss flyger i svalare väder och att den vedertagna temperaturgränsen borde ses över. - MPD bedömde att det underlag som hade presenterats i ansökan gav stöd till införandet av en temperaturvariabel i enlighet med sökandens andrahandsyrkande, dvs. 12 grader. Vid en tillämpning av försiktighetsprincipen fick det anses vara alltför osäkert att införa en temperaturvariabel på 14 grader. I bedömningen hade vägts in att fladdermössen har ett starkt skydd enligt 4 a § artskyddsförordningen och de osäkerheter som fortfarande rådde vad gällde	Ja	Under perioden från och med den 15 juli till och med den 30 september, från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång, när medelvindstyrkan under 10 minuter är lägre än 5 meter per sekund vid verkets nav samtidigt som medeltemperaturen överstiger 12 grader vid verkets nav, ska vindkraftsverkets rotor stå stilla. Rotorn får därefter tillåtas röra sig först efter att medelvindstyrkan under 10 minuter överstigit 5 meter per sekund eller efter att medeltemperaturen under 10 minuter understiger 12 grader.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		fladdermusaktiviteten i området. Energibortfallet kunde inte heller anses orimligt i förhållande till miljönyttan. Värt att notera är också att stoppvillkoret hade en mildare variabel för vindstyrka jämfört med vad som rekommenderas i Vindvals uppdaterade syntesrapport och som ofta föreskrivs i tillstånd till vindkraft. I syntesrapporten rekommenderas stoppreglering vid vindstyrkor som understiger 6 meter per sekund.		
MPD Länsstyrelsen Hallands län 2024-09-20, dnr. 6990-2023	Halmstads kommun	- Ansökan om tillstånd till uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft med maximalt fem vindkraftverk vars totalhöjd får uppgå till högst 200 meter under förutsättning att vektoreringshöjden för Halmstads flygplats höjts till minst 2 300 fot och annars uppgå till högst 180 meter. - En inventering genomfördes under perioden 13-14 juli 2017 där flera fladdermusarter påträffades inom en radie av 10 km från området nämligen: barbastell, brunlångöra, dvärgpipistrell, fransfladdermus, gråskimlig fladdermus, mustasch-/taigafladdermus, nordfladdermus, större brunfladdermus, sydpipistrell, trollpipistrell och vattenfladdermus. - I syntesrapporten "Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss", rapport 6740I (2017), föreslogs att man i södra Sverige (Götaland och Svealand) generellt bör använda stoppreglering för att skydda fladdermöss under perioden 15 juli till 15 september, från solnedgång till soluppgång och förutsatt att vindstyrkan (i rotorhöjd) är < 6 m/s (medelvind under en tiominutersperiod) och att temperaturen samtidigt är > 14 °C. Stoppreglering behövs inte enligt rapporten vid kraftigt regn eller dimma, eftersom fladdermöss inte kan förväntas vara aktiva då, åtminstone inte i rotorhöjd. Sökanden har föreslagit ordet "nav" i stället för rotorhöjd och delegationen har inget att invända mot det.	Ja	Samtliga vindkraftverk ska hållas avstängda med vingarna stillastående eller med rotor ställd i idlat läge när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och temperaturen samtidigt är högre än 14 °C. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september. Vindkraftverken behöver dock inte hållas avstängda om det är kraftigt regn eller dimma.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		MPD ansåg att det, för att skydda fladdermöss inom området, var rimligt att besluta om ett villkor som innebar att vindkraftverken hölls avstängda med vingarna stillastående eller i idlat läge under de tider då det var störst risk att fladdermöss dödas av verken.		
MMD Umeå TR 2024-09-27, M 1885-23 MPD Länsstyrelsen Västerbotten 2023-05-24, dnr. 551-5880-2015	Sorsele kommun	- MPD beslutade att meddela tillstånd som omfattade uppförande och drift av maximalt 52 vindkraftverk med en totalhöjd på högst 220 meter med därtill tillhörande anläggningar. Beslutet överklagades till MMD. - MMD bedömde, liksom MPD, att det behövdes ett villkor om avstängning till skydd för fladdermöss. MPD hade föreskrivit ett villkor enligt följande: "Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 min är lägre än 6 m/s vid verkens nav. Detta gäller från en timme före solnedgången till en timme efter soluppgången under perioden 15 juli – 15 september." - Att stoppa verken enligt villkoret som MPD föreslagit skulle enligt sökanden innebära ett genomsnittligt produktionsbortfall på upp till 125 MWh per turbin och år, vilket för 52 turbiner motsvarar 6,5 GWh/år. Kostnaden som produktionsbortfallet innebar stod enligt sökanden inte i proportion till den nytta som avstängningen skulle medföra eftersom fladdermössen inte antogs flyga där vindkraftverken planeras att anläggas. - MMD instämde i sökandens bedömning att villkoret borde ändras, då risken för skada på fladdermöss skulle försvinna nästan helt om vindkraftverken stängdes av vid den temperatur och vindhastighet som sökanden angav i sitt andrahandsyrkande. Nyttan som villkorets tidigare lydelse innebar i förhållande till det stora produktionsbortfallet kunde inte anses proportionerligt enligt MMD.	Ja	Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 min är lägre än 6 m/s vid verkens nav. Detta gäller från en timme före solnedgången till en timme efter soluppgången under perioden 15 juli – 15 september. En undre temperaturgräns på 14 °C för när villkoret ska tillämpas föreligger.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		MMD:s ändring av villkoret bestod i ett tillägg av en undre temperaturgräns på 14 °C för driftregleringen, som resulterade i en minskning av antalet dygn då villkoret skulle bli tillämpligt och därmed minska kostnaden för sökanden att efterleva det.		
MMD Nacka TR 2024-10-15, M 2043-23 MPD Länsstyrelsen i Örebro, 2023-03-01, ärende nr 551-3509-2021	Hallsbergs kommun	- Ansökan avsåg tillstånd för uppförande och drift av gruppstation för vindkraft vid Odensvi, omfattande tre verk. - En fladdermusinventering utfördes under sommaren år 2020. Nio fladdermusarter registrerades i det aktuella området, varav fem högriskarter och fyra rödlistade. Aktiviteten hos fladdermössen varierade under sommarmånaderna. - MPD avslog ansökan, bland annat med hänvisning till MÖD:s dom den 6 november 2017 i mål nr M 3892-17, då det enligt MPD:s bedömning inte var möjligt att förena tillståndet med villkor om försiktighetsåtgärder som skulle kunna medföra att lokaliseringen kunde godtas. - MMD konstaterade att det, som sökanden själv hade påpekat, fanns osäkerheter i hur resultatet från inventeringen skulle tolkas. Detta bl.a. mot bakgrund av att det inte kunde uteslutas att en individ kan registreras flera gånger och att inventeringen genomförts under en förhållandevis kort tid, totalt två nätter varav en i juli och en i augusti. MMD utvecklade inte frågan om hur omfattande inventering som normalt kan krävas, annat än att det är verksamhetsutövaren som har ansvar att skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skador. Det är också upp till sökanden att visa att denne iakttar de förpliktelser som följer av miljöbalken och artskyddsförordningen. MMD påpekade att det var upp	Nej	

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		till sökanden att göra en uppföljande inventering vid behov. Mot bakgrund av att inventeringen var den enda utredningen som sökanden hade presenterat beträffande förekomsten av fladdermöss i området och att aktiviteten enligt denna var hög hos nordfladdermus och området attrikt, instämde MMD i MPDs bedömning att användningen av stoppreglering inte var en tillräcklig skyddsåtgärd i det aktuella fallet. MMD ansåg att villkor om stoppreglering under de förevarande omständigheterna inte minskade risken för skador i tillräcklig omfattning och gjorde bedömningen att sökanden inte kunnat visa att ansökt verksamhet var förenlig med artskyddsförordningen.		
MPD Länsstyrelsen Stockholms län 2024-10-18, dnr. 7736-2022	Gotlands kommun	- Tillstånd till uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft omfattande högst 8 vindkraftverk med en totalhöjd om högst 200 meter. - Utförda inventeringar visade att fladdermusförekomsten var mycket låg inom ansökansområdet, särskilt gällande högriskarter. - För att minimera risken för otillåten påverkan på fladdermöss bedömde MPD att bolaget borde använda aktiva skyddsåtgärder i form av stoppreglering under vissa förutsättningar och förhållanden. Dödligheten kunde minskas om verken var avstängda de tider då det var störst chans att fladdermöss skulle flyga i närheten. MPD bedömde att stoppreglering var en rimlig skyddsåtgärd, men avslog ansökan om tillstånd eftersom verksamheten enligt MPD riskerade påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del.	MPD bedömer att stoppreglering är en rimlig skyddsåtgärd, ansökan om tillstånd avslås på andra grunder.	
MMD Nacka TR protokoll från 2024-11-26, M 9338-23	Malung-Sälens kommun	MPD beslutade att meddela sökanden tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till att uppföra och driva en gruppstation för vindkraft omfattande maximalt 26 vindkraftverk med tillhörande fundament, vägar och	MMD prövar inte frågan och yttrande till regeringen finns inte tillgängligt.	<i>Villkor meddelat av MPD:</i> Vindkraftverken ska hållas avstängda från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång fr.o.m. den 15

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MPD Länsstyrelsen Dalarna, 2023-12-13, ärende nr 551-13462-2020		annan nödvändig infrastruktur. Vindkraftverkens totalhöjd fick inte överstiga 250 m. - En inventering av området gjordes 2016 där inga högriskarter av fladdermus noterades. Inventeringen visade enligt sökanden att det var mycket få arter fladdermöss i och kring projektområdet och dessutom höll de en låg aktivitet. Om MPD skulle anse att sökanden ska operera parken med BAT-mode hade sökanden ett andrahandsyrkande avseende detta och sökanden har vidare under processen accepterat länsstyrelsens förslag om BAT-mode. - MPD delade länsstyrelsernas bedömning av att det varit svårt att bedöma om fladdermöss i området skulle komma att påverkas negativt av etableringen. Länsstyrelsen hade gett som förslag att inventering borde genomföras under längre tid för att avgöra om BAT-mode senare kunde tas bort. En sådan uppföljande inventering har av sökanden inte bedömts kunna ge tydliga svar och sökanden föreslog då i stället att BAT-mode skulle användas under hela vindkraftparkens livslängd. MPD motsatte sig inte sökandens bedömning. - Beslutet överklagades och MMD överlämnade målet med eget yttrande till regeringen för avgörande enligt 21 kap. 7 § 2 st. miljöbalken.¹ Det framgår inte av protokollet, men troligtvis lämnas målet till regeringen med anledning av kopplingar till intressen som rör Försvarmakten.	Driftreglering har dock godtagits av MPD.	juli t.o.m. 15 september när vindhastigheten i rotorhöjd är lägre än 6 m/s (medelvind under en tiominutersperiod) och temperaturen samtidigt är över 14 °C. Vindkraftverken behöver dock inte hållas avstängda då det är kraftigt regn eller dimma.

¹ Bilaga 2, MMD:s eget yttrande som överlämnades till regeringen, finns inte tillgänglig som bilaga till protokollet. Den aktuella paragrafen i miljöbalken som hänvisas till handlar om att i det fall MMD finner att ett mål hos domstolen rör även ett annat allmänt intresse av synnerlig vikt än sådant som avses i 1 kap. 1 § miljöbalken, ska MMD med eget yttrande överlämna målet till regeringen för prövning. Är det fråga om en statlig myndighets beslut som rör Försvarmakten, ska domstolen alltid med eget yttrande överlämna ärendet till regeringen för prövning. I det aktuella målet låg den planerade vindkraftparken inom Försvarmaktens lågflygningsområde, vilket utgör område av betydelse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap. 9 § 1 st. miljöbalken.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
MPD Länsstyrelsen Hallands län 2024-12-02, dnr. 9132-2023	Halmstads kommun	- Ansökan avsåg tillstånd till uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft med maximalt tio vindkraftverk med en totalhöjd på högst 250 meter. - Vid inventering påträffades totalt åtta arter varav fyra högriskarter. Två av högriskarterna förekom i mycket sparsam till sparsam omfattning. - Enligt den uppdaterade syntesrapporten från maj 2017, rekommenderades skyddsavstånd mellan olika fågelarter och vindkraftverk. MPD gjorde bedömningen att verksamheten inte stod i strid med förbudet i 4 § artskyddsförordningen och var tillåtlig när det gällde påverkan på fåglar och fladdermöss. Vindparken kunde därmed tillåtas inom ansökt område, med avseende på skyddade arter. - I syntesrapporten ”Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss”, rapport 6740I (2017), föreslogs att man i södra Sverige (Götaland och Svealand) generellt ska använda stoppreglering för att skydda fladdermöss under perioden 15 juli till 15 september, från solnedgång till soluppgång och förutsatt att vindstyrkan (i rotorhöjd) är < 6 m/s (medelvind under en tiominutersperiod) och att temperaturen samtidigt är > 14 °C. Stoppreglering behövdes inte enligt rapporten vid kraftigt regn eller dimma, eftersom fladdermöss inte kan förväntas vara aktiva då, åtminstone inte i rotorhöjd. - Det slutliga villkoret överensstämmer i huvudsak med sökandens villkorsförslag. I MPD:s villkor användes ”verkens nav” i stället för ”verkens rotorhöjd”, vilket har samma innebörd. Sökanden föreslog även en sista mening i villkoret som innebar att tillsynsmyndigheten skulle få medge avsteg från villkoret, vilket inte föreskrevs i det slutliga villkoret. - MPD ansåg att det, för att skydda fladdermöss inom området, var rimligt att besluta om ett villkor som	Ja	Samtliga vindkraftverk ska hållas avstängda med vingarna stillastående eller med rotor ställd i idlat läge när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och temperaturen samtidigt är högre än 14 °C. Detta gäller från sol-nedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september. Vindkraftverken behöver dock inte hållas avstängda om det är kraftigt regn eller dimma.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		innebar att vindkraftverken skulle hållas avstängda med vingarna stillastående eller i idlat läge under de tider då det var störst risk att fladdermöss kunde dödas av verken.		
MPD Länsstyrelsen Skåne 2024-12-05, dnr. 551-7459-24	Eslöv kommun	- Ansökan avsåg tillstånd till fortsatt drift av fyra befintliga vindkraftverk med en totalhöjd om högst 118 meter. - Vid genomförd inventering påträffades tio fladdermusarter, varav tre rödlistade. Inventeringen visade att det var låg aktivitet under sommaren och mer omfattande under hösten. Få fynd gjordes vid kadaversök, vilket indikerade att dödligheten motsvarade vad som kunde förväntas i ett lågriskområde för fladdermöss. - Sökanden ansåg att stoppreglering skulle utformas med skälig omfattning och med hänsyn till inventeringen som visade på att området inte utgjorde någon väsentlig föryngringslokal under högsommaren. - MPD bedömde, med beaktande av att ett flertal högriskarter förekom, att villkor om stoppreglering krävdes för verksamhetens tillåtlighet. - I södra Sverige har visats att fladdermöss är aktiva vid lägre temperaturer, högre vindhastigheter och att en högre fladdermusaktivitet kan ske under en längre säsong än föreslaget stoppvillkor i syntesrapporten. Av praxis hade också framkommit att det fanns utrymme att utforma stoppvillkor efter lokala förutsättningar (jfr MÖD:s domar i mål M 2579–17 och M 10548-19). Med anledning av detta bedömde MPD att tillfällig avstängning under höstmigrationen skulle utökas till och med mitten av oktober. - Vidare förekom högriskarter vid vindkraftverken vid lägre temperaturer än vid 14 °C. Såväl Länsstyrelsen som sökanden ansåg att stoppreglering från 10 °C var rimlig. MPD fann inte skäl att avvika från denna	Ja	Vindkraftverken ska hållas avstängda från en timme före solnedgång till en timme efter soluppgång under perioden 15 juli till och med 15 oktober, när vindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och temperaturen överstiger 10 °C. Vindkraftverken behöver inte hållas avstängda vid kraftigt regn eller dimma.

Mål nr, datum och prövningsmyndighet	Kommun / län för vindpark	Omständigheter i målet	BAT-mode godtagbar skyddsåtgärd? (ja/nej)	Villkor (om tillämpligt)
		bedömning, då det var sannolikt att fladdermöss i detta område var aktiva vid temperaturer ner till minst 10 °C.		
MMD Vänersborgs TR 2024-12-16, M 5121-23 MPD Länsstyrelsen Västra Götaland 2023-10-13, dnr. 551-5345-2023	Kungälv och Stenungsunds kommun	• MPD beslutade att meddela sökanden tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till att uppföra och driva upp till två vindkraftverk med vardera en högsta totalhöjd på 200 meter samt tillhörande anläggningar. • Vid genomförd inventering noterades tre högriskarter, varav två rödlistade, och tre övriga lågriskarter. Utredningsområdet bedömdes ha en låg förekomst och aktivitet av fladdermöss och innehöll heller inga reproduktionsområden eller viktiga viloplatser för fladdermöss. • MPD föreskrev villkor som omfattade stoppreglering till skydd för fladdermöss, BAT-mode utan någon närmare motivering. • MPD:s beslut överklagades till MMD. Domstolen ansåg inte att reglering utöver MPD:s villkor var nödvändig och anförde att det av den genomförda inventeringen framgick att de värden som var kopplade till fladdermöss inte motiverade några åtgärder utöver normalnivån.	Ja	Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och om temperaturen samtidigt är högre än 14°C vid navet. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden 15 juli - 15 september.